

LUUMÄEN KUNTA

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2019

Kunnanhallitus 30.3.2020 § 54

Kunnanvaltuusto 18.5.2020 § 7

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2019

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKERTOMUS	5
1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus vuoden 2019 osalta.....	5
1.1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	6
1.1.2.1. Henkilöstö	6
1.1.2.2. Valtuusto	7
1.1.2.3. Kunnanhallitus.....	8
1.1.2.4. Lautakunnat toimikaudella 2017 – 2021	8
1.1.2.5. Toimikunnat.....	9
1.1.2.6. Tilivelvolliset	9
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	10
1.1.3.1. Kuntien taloudellinen tilanne.....	12
1.1.3.2. Luumäen kunnan kehitystä kuvaavat muuttujat.....	12
1.1.4. Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	15
1.1.5. Kunnan henkilöstö	16
1.1.6. Ympäristöasiat.....	16
1.1.7. Muut ei taloudelliset asiat	17
1.1.8. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	17
1.1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	18
1.1.9.1. Strategiset riskit	18
1.1.9.2. Taloudelliset riskit	19
1.1.9.3. Vahinkoriskit	19
1.1.9.4. Tietojärjestelmäriskit	20
1.1.9.5. Strategiset riskit	20
1.1.9.6. Taloudelliset riskit	20
1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	20
1.2.1. Säännösten ja päätösten noudattaminen	20
1.2.2. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus	22
1.2.3. Riskienhallinnan järjestäminen	23
1.2.4. Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta	24

1.2.5. Sopimustoiminta.....	25
1.2.6. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä.....	26
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	26
1.3.1. Tuloslaskelma ja tunnusluvut.....	26
1.3.2. Rahoituslaskelma ja tunnusluvut.....	27
1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	29
1.4.1. Tase ja tunnusluvut	29
1.5. Kokonaistulot ja –menot.....	32
1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	33
1.6.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt	33
1.6.2. Konserniohjaus ja valvonta	33
1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	34
1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	36
1.6.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	36
1.6.6. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut.....	37
1.6.6.1. Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut	37
1.6.6.2. Konsernituloslaskelman tarkastelu	38
1.6.6.3. Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut	38
1.6.6.4. Konsernitase ja tunnusluvut.....	39
1.7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	41
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	41
2.1. Käyttötalousosan toteutuminen	41
2.1.1. Tarkastuslautakunta	42
2.1.2. Kunnanhallitus.....	44
2.1.2.1. Kunnanvaltuusto	45
2.1.2.2. Kunnanhallitus.....	46
2.1.3. Perusturva.....	47
2.1.4. Sivistyslautakunta	49
2.1.5. Tekninen lautakunta	51
2.1.6. Ympäristölautakunta.....	52
2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ulkoinen ja sisäinen)	53
2.3. Investointien toteutuminen	56
2.4. Rahoitusosan toteutuminen.....	58
2.5. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	59

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	60
3.1. Tuloslaskelma vertailutietoineen	60
3.2. Rahoituslaskelma vertailutietoineen	62
3.3. Tase vertailutietoineen	63
3.4. Konsernilaskelmat vertailutietoineen	65
3.4.1. Konsernituloslaskelma.....	65
3.4.2. Konsernin rahoituslaskelma.....	66
3.4.3. Konsernitase.....	67
4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	69
4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	69
4.1.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja –menetelmät.....	69
4.1.2. Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	69
4.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	70
4.2.1. Konsernitilinpäätöstä koskevat laatimisperiaatteet.....	70
4.3. Tuloslaskelman liitetiedot	71
4.3.1. Toimintatuotot tehtäväalueittain.....	71
4.3.2. Tuet valtuustoryhmille.....	71
4.3.3. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet kunnan tilinpäätöksessä.....	71
4.3.4. Pakollisten varausten muutokset.....	72
4.3.5. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot.....	72
4.3.6. Satunnaisten tuottojen erittely.....	73
4.3.7. Osinkotuotot.....	73
4.4. Taseen liitetiedot	73
4.4.1. Arvonkorotukset.....	73
4.4.2. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät.....	73
4.4.3. Rahoitusarvopapereiden markkina-arvojen ja hankintahintojen erotus.....	74
4.4.4. Pysyvien vastaavien muutokset.....	75
4.4.5. Pysyvien vastaavien sijoitukset.....	76
4.4.6. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet ja osakkuusyhteisöt.....	77
4.4.7. Kunnan saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä ja osakkuusyhteisöiltä.....	77
4.4.8. Oman pääoman muutokset.....	78
4.4.9. Myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat.....	78
4.4.10. Kunnan velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osuusyhteisöille.....	79
4.4.11. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät.....	79

4.4.12. Laskennalliset verovelat	79
4.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	80
4.5.1. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	80
4.5.2. Vuokravastuiden yhteismäärä	80
4.5.3. Vastuu Kuntien Takauskeskuksen takausvastuusta	80
4.5.4. Muut taloudelliset vastuut	80
4.6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot	81
4.6.1. Henkilöstön lukumäärä ja kulut	81
4.6.2. Tilintarkastajan palkkiot	82
4.6.3. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	82
4.6.4. Intressitahotapahtumat	82
5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	83
5.1. Vesilaitos	83
5.1.1. Tuloslaskelma vertailutietoineen	84
5.1.2. Tase vertailutietoineen	85
5.1.3. Rahoituslaskelma vertailutietoineen	86
5.1.4. Eriytettyjen liiketoimintojen vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen	87
6. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT JA KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT	89
7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	90

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Kunnanjohtajan katsaus vuoden 2019 osalta

Suuria odotuksia, suuria työmääriä eri selvityksissä sisältyi alkuvuoteen 2019, kunnes paljon puhuttu maakuntauudistus kaatui maaliskuun alussa. Vaikutukset heijastuivat monin eri tavoin. Sote-kiinteistökilpailutus ei tuottanut ainuttakaan tarjousta, kun maakuntauudistuksen kanssa samaan aikaan tuli julkisuuteen hoivajättien laiminlyöntejä palvelun laadussa.

Luumäellä juhlittiin kuitenkin monien tapahtumien merkeissä. Paloasema vihittiin käyttöön syyskuussa, Pajarin Poikien hanketta ja Taavetin lukion 60-vuotistaivalta juhlittiin lokakuussa. Taavetin tori oli ensimmäistä kertaa toiminnassa remontin jälkeen, torin avaustapahtuma Luumäen kevätpäivät olivat yksi eniten osallistujia paikalle kerännyt tapahtuma koko vuonna. Kivijärven veneilyreitit toteutuskin on hyvässä vauhdissa.

Hallinnon henkilöstössä tapahtui muutoksia, palvelujohtaja siirtyi naapurikunnan palvelukseen, hallintojohtajan eläköitymisen myötä kunta sai uuden hallintojohtajan elokuussa.

Luntakin tuli tupaan, muutoinkin kuin runsaiden lumisateiden muodossa alkuvuodesta – verotulokehitysennusteet heittivät vottia loppukesästä ja lisätalousarviossa arvioitiin alijäämää kertyvän jopa 2 miljoonaa euroa. Lopputulos tähän nähden on hyvä. Kuoroimme alijäämää kiinni niinkin reilusti, että se kutistui vajaaseen 700 000 euroon. Koskaan ei voi henkseleitä paukutella sillä, että teemme alijäämää, mutta muistakaamme se, että tuon alijäämän nollaan saattaminen tarkoittaisi yhden veroprosenttiyksikön veronkorotusta.

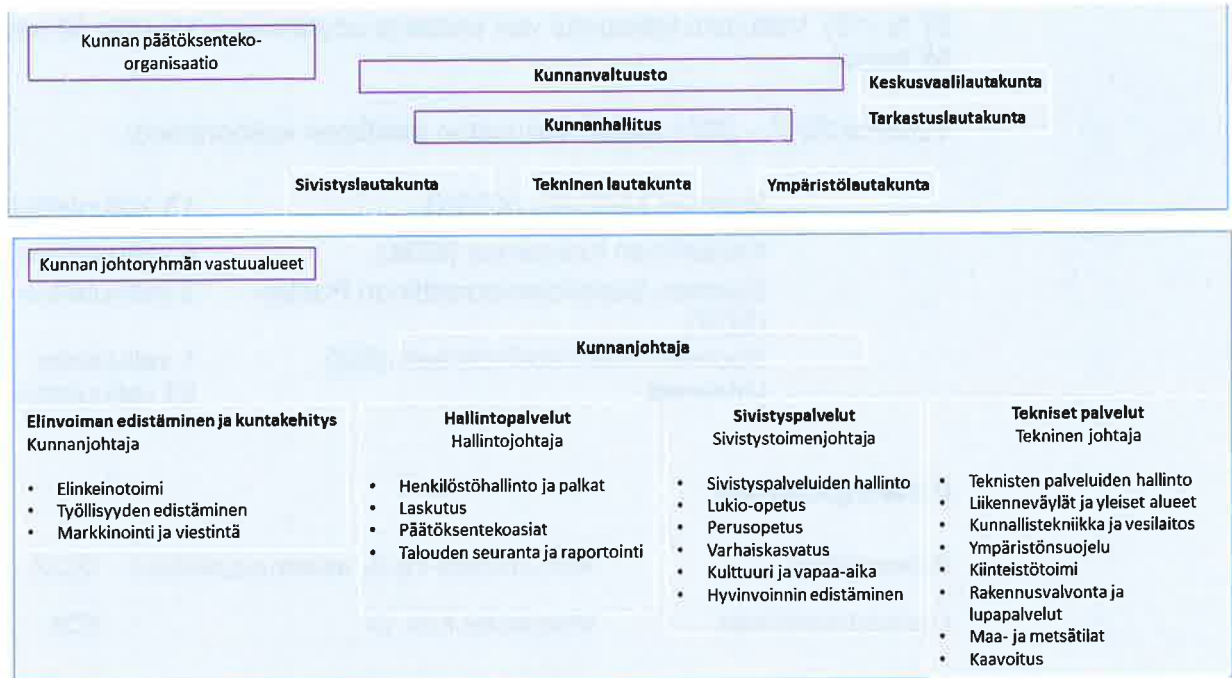
Olemme siis yhä kyyenneet hoitamaan palvelumme samalla tasolla kuin aiemminkin veroprosenttia korottamatta. Haasteita on riittänyt ja riittää varmasti jatkossakin. Mutta yhdessä niistä selvitään. Kiitos siitä kuuluu henkilöstöllemme, luottamushenkilöille, yrittäjille ja järjestöillemme. Lämmin kiitos teille kaikille.

Luumäellä 23. maaliskuuta 2020

Anne Ukkonen
kunnanjohtaja

1.1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnan hallintoa valtuustokaudella 2017 - 2021:

Kunnassa toimi vuoden 2019 aikana viisi lautakuntaa.

Toimielinten jäsenmäärät 31.12.2019:

	Jäsenmäärä
Valtuusto	23
Kunnanhallitus	9
Lautakunnat	
- tarkastuslautakunta	5
- keskusvaalilautakunta	5
- sivistyslautakunta	7
- tekninen lautakunta	7
- ympäristölautakunta	5
Yhteensä	61

1.1.2.1. Henkilöstö

Erillinen henkilöstöraportti on liitetty tilinpäätösasiakirjoihin.

1.1.2.2. Valtuusto

Kunnan ylintä päätösvaltaa käytti vuoden 2017 kuntavaaleissa toimikaudeksi 2017 - 2021 valittu valtuusto, jossa on 23 jäsentä. Valtuutetuista naisia on 43 % (10) ja miehiä 57 % (13). Valtuusto kokoontui viisi kertaa ja pöytäkirjaan kirjattiin 38 asiaa (v. 2018, 56 asiaa).

Vuosiksi 2017 – 2021 valitun valtuuston poliittinen kokoonpano:

Suomen keskusta (KESK)	13 valtuutettua
Kansallinen Kokoomus (KOK)	6 valtuutettua
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	3 valtuutettua
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	1 valtuutettu
yhteensä	23 valtuutettua

Puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja	Anne Marttila-Inkilä, asiakkuuspäällikkö	KESK
I varapuheenjohtaja	Metsäkallio Kari, DI	KOK
II varapuheenjohtaja	Salenius Pentti, eläkeläinen	SDP

Muut valtuutetut:

Heikkilä Aki, yrittäjä, maanviljelijä	KESK
Huopainen Markku, maarakentaja	KESK
Karhu Asmo, maatalousyrittäjä, eläkeläinen	KESK
Karhu Terhi, TtM, toimintayksikön esimies	KOK
Kyllönen Tarja, lastentarhanopettaja	KESK
Kärmeniemi Päivi, fysioterapeutti	SDP
Laari Marja, maatalouslomittaja	KESK
Nuutinen Hanna, fysioterapeutti, hammashoitaja	KOK
Ovaska Katriina, terveydenhoitaja	KESK
Pesu Antero, työpajaohjaaja	KOK
Pylväläinen Anne, ruokapalvelutyöntekijä	KESK
Reinilä Tuija, kotitalousopettaja	KD
Repo Hannu, aluepäällikkö	SDP
Rämä Antti, maanviljelijä	KESK
Sairanen Jari, maanviljelijä	KESK
Suoknuuti Kaisu, eläkeläinen, yo-merkonomi	KESK
Taina Ville, työnjohtaja, yrittäjä	KESK
Tanskanen Ville, ekonomi, yrittäjä	KOK
Vanhoja Rauno, MMK	KESK
Vuorinen Juri, varastopäällikkö	KOK

1.1.2.3. Kunnanhallitus

Kunnanhallituksessa on yhdeksän jäsentä, joista naisia on 44 % (4) ja miehiä 56 % (5). Valtuuston puheenjohtajisto osallistuu kunnanhallitustyöskentelyyn puhevaltaisena. Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja ja valmistelija/sihteerinä hallintojohtaja. Kunnanhallitus kokoontui kertomusvuonna 15 kertaa ja käsitteli 226 asiaa (v. 2018 kokouksia 15 ja 279 asiaa).

Vuosiksi 2017 - 2021 valitun kunnanhallituksen poliittiset voimasuhteet:

- Suomen Keskusta (KESK)	5 jäsentä
- Kansallinen Kokoomus (KOK)	3 jäsentä
- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)	1 jäsen.

Puheenjohtajisto:

Puheenjohtaja	Antti Rämä, maanviljelijä	KESK
I varapuheenjohtaja	Juri Vuorinen, varastopäällikkö	KOK
II varapuheenjohtaja	Kärmeniemi Päivi, fysioterapeutti	SDP

Muut jäsenet:

Heikkilä Aki, yrittäjä, maanviljelijä	KESK
Karhu Asmo, maatalousyrittäjä, eläkel.	KESK
Laari Marja, maatalouslomittaja	KESK
Nuutinen Hanna, fysioterap., hammash.	KOK
Pesu Antero, työpajaohjaaja	KOK
Pylväläinen Anne, ruokapalvelutyöntek.	KESK

1.1.2.4. Lautakunnat toimikaudella 2017 – 2021 (31.12.2019)

Keskusvaalilautakunta:	Puheenjohtaja	Knaapi Annikki
	Varapuheenjohtaja	Manner Kalevi
	Muut jäsenet	Huopainen Esko Punkkinen Galina Tynys Seija
Sivistyslautakunta:	Puheenjohtaja	Ovaska Katriina
	Varapuheenjohtaja	Taina Ville
	Muut jäsenet	Kaltto Kai
		Karjalainen Satu
		Mälkiä Merja
		Pynnönen Mari
		Rintamäki Juha
Esittelijä	Könönen Kai	
Kh:n edustaja	Nuutinen Hanna	

Tarkastuslautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Vanhoja Rauno Ovaska Katriina Kiviluoma Linda Kosonen Virpi Rantakaulio Juha JHT, KHT Tuomela Ulla-Maija, BDO Audiator Oy
Tekninen lautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Huopainen Markku Kyllönen Tarja Haaja Matti Karhu Terhi Kurppa Erkki Oranko Senja Repo Hannu Forstén Erik Inkilä Juha Vuorinen Juri
	Esittelijät	
	Kh:n edustaja	
Ympäristölautakunta:	Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja Muut jäsenet	Sairanen Jari Suoknuuti Kaisu Kiviranta Milko Koivunen Timo Suursalmi Emmi Tuuva Antti Tervonen Juha Kärmeniemi Päivi
	Esittelijät	
	Kh:n edustaja	

1.1.2.5. Toimikunnat

Kunnanhallituksen asettamat toimikunnat ja työryhmät:

- asumisen työryhmä (kh 21.8.2017)
- seniori- ja yhteisöasumisen työryhmä (kh 22.2.2016)
- kaavoitustyöryhmä (kh 19.6.2017)

1.1.2.6. Tilivelvolliset

Elinvoiman edistäminen ja kuntakehitys: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja Anne Ukkonen

Perusturva: Kunnanhallitus, kunnanjohtaja Anne Ukkonen

Hallintopalvelut: Kunnanhallitus, hallintojohtaja Kaisa Kausto-Uski

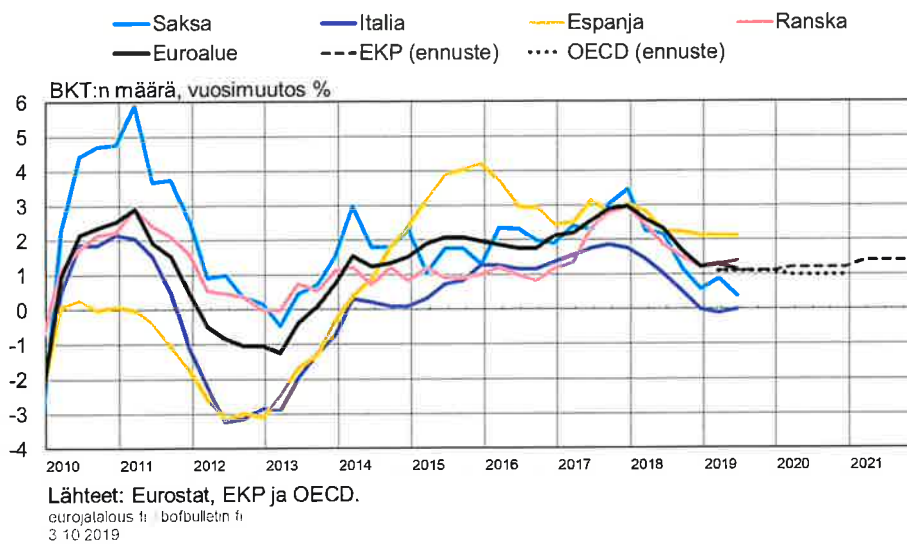
Sivistystoimiala: Sivistyslautakunta, sivistystoimenjohtaja Kai Könönen

Tekninen toimiala: Tekninen lautakunta, ympäristölautakunta, tekninen johtaja Erik Forstén

1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

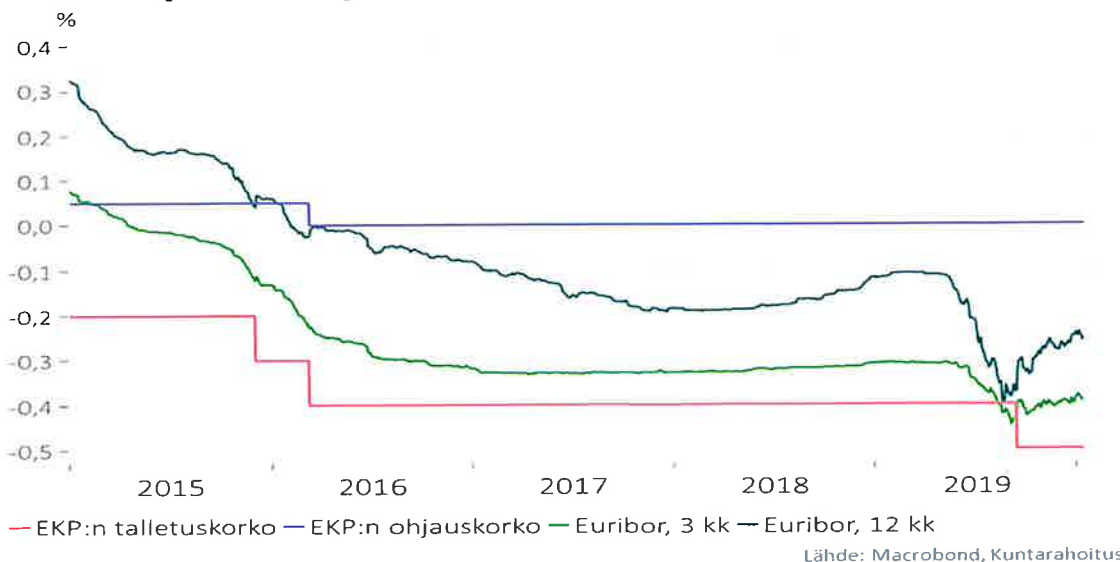
Maailmantalouden kasvu vuonna 2019 oli hyvin heikkoa Brexit-epävarmuuden takia, kauppakonfliktien seurauksena, suhdannesyistä, erityisesti Kiinan talouden hidastumisen vuoksi, sekä autoteollisuuden meneillään olevan rakennemuutoksen takia. Sama kehitys nähtiin euroalueella ja siihen vaikuttivat samat tekijät.

Hitaan kasvun lisäksi euroalueen inflaatio jäi vaimeaksi. Pohjainflaatio, joka kuvaa talouden keskipitkän aikavälin hintapaineita, on pysynyt jo kuuden vuoden ajan noin 1 prosentissa.

Korkomarkkinoilla elettiin täyden uudenlaisessa todellisuudessa, kun viitekorot pysyivät negatiivisina.

EKP:n ohjauskorot ja euriborit

Maailmantalouden suhdannekuoppa ei vielä 2019 aikana välittynyt Suomeen, jossa kasvu jopa kiihtyi vuoden puolivälissä. Loppuvuodesta teollisuuden tilaukset ja tavaraviennin trendi heikentyivät selvästi.

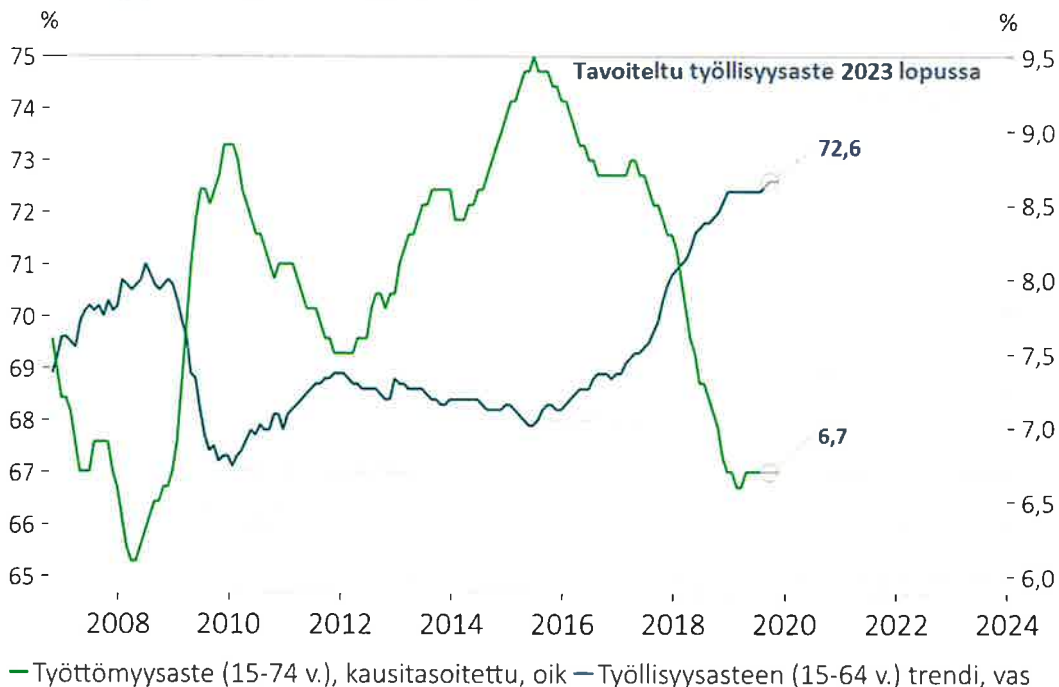
BKT:n vuosimuutos

Lähde: Macrobond, Kuntarahoitus

Työllisten määrä kasvoi vielä hieman, mutta työmarkkinoiden imu oli jo selvästi heikompa.

Työllisyys- ja työttömyysaste

Lähde: Macrobond, Kuntarahoitus

Lähteet:

Valtiovarainministeriö, taloudellinen katsaus, talvi 2019

Kuntarahoitus, markkinakatsaus 01/2020

Eurojatalous.fi, 4/2019

1.1.3.1. Kuntien taloudellinen tilanne

Kuntien ja kuntayhtymien menot kasvoivat vuonna 2019 alustavien Tilastokeskuksen tilinpäätösarvotietojen mukaan noin 3,9 prosenttia. Menojen kasvu oli erityisen voimakasta palvelujen ostoissa sekä avustuksissa. Kuntatalouden 3,9 prosentin menokasvu vastaa pitkän aikavälin tyypillistä keskiarvolukemaa. Menojen kasvun taustalla vaikutti paitsi väestön ikääntyminen myös kuntakentän palkankorotukset sekä kuntien tehtävien laajennukset.

Kuntien verotulojen ja valtionosuuksien kasvu ylsi vuonna 2019 noin 2,5 prosenttiin, joten tulokehitys alitti menojen kasvun selvästi, vaikka kuntien valtionosuuksiin kohdistettiin joulukuussa 2019 alun perin vuodelle 2020 maksettavaksi suunniteltu kiky-kompensaatio. Kuntien tuloverojen kertymää pienensivät vuoden alussa käyttöön otettu vuositulorajaan perustuva verokorttiuudistus ja tulorekisteriin liittyvät ilmoitusongelmat sekä kuntaverosta tehtävien verovähennysten kasvu.

Lähde: Kuntaliitto, Katsaus vuoden 2019 taloustilanteeseen

1.1.3.2. Luumäen kunnan kehitystä kuvaavat muuttujat

Väestötiedot

Vuosi	Väestö yhteensä	Muutos edelliseen
2010	5 147	-32
2011	5 119	-28
2012	5 022	-97
2013	4 998	-24
2014	4 954	-44
2015	4 863	-91
2016	4 831	-32
2017	4 747	-84
2018	4 660	-87
2019	4 633	-27

Syntyvyys ja kuolleisuus

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Syntyvyys	39	31	34	31	30	29	23	24
Kuolleisuus	93	77	83	79	69	78	77	67

Kunnan väkiluvun alenemiseen vaikuttaa selkeästi kuolleisuutta alhaisempi syntyvyys. Luonnollinen väestömuutos vuonna 2019 oli -43 henkilöä.

Muuttoliike

Luumäki	Kuntaan muuttaneet yhteensä, henkilöä	Kunnasta muuttaneet yhteensä, henkilöä
2010	190	202
2011	190	208
2012	195	247
2013	193	174
2014	188	192
2015	169	214
2016	169	163
2017	153	196
2018	177	218
2019	182	193

Vuonna 2019 kuntaan muuttaneiden ja kunnasta poismuuttaneiden erotus on - 11 henkilöä tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan.

Väestön ikärakenne

Väestön ikärakenne 31.12.2018, henkilöä			
Luumäki (yhteensä 4662 hlöä)			
	0-14	15-64	65-
2017	586	2518	1558
Lähde: Tilastokeskus / Väestörakenne			

Vuoden 2019 tilastoa ei vielä ole saatavilla.

Vuonna 2018 alle 15-vuotiaiden lasten osuus on 12,6 % väestöstä, työikäisen väestön (15-64 v.) osuus 54,0 % ja yli 65-vuotiaiden osuus 33,4 %.

Väestöllinen huoltosuhde

Luumäki	Väestöllinen huoltosuhde
2010	66
2011	69
2012	71
2013	74
2014	75
2015	78
2016	78
2017	81
2018	84
2019	87

Väestöllinen huoltosuhde (lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti) on Luumäen kunnassa vuoden 2019 väestöennusteen mukaan 87. Huoltosuhde heikkenee Luumäellä koko maata nopeammin ja sen on ennustettu olevan vuonna 2030 jopa 109,0.

Elinkeinorakenne

Kunnassa asuvan työllisen työvoiman lukumäärä Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan 31.12.2019 oli 1 741 henkilöä. Eläkkeellä olevien osuus väestöstä vuonna 2019 oli 38,1 %, työttömien osuus työvoimasta oli 10,4 % vuoden 2019 lopussa.

Luumäen elinkeinorakenteesta noin 57 % on palveluja, hieman vajaa 23 % jalostusta ja noin 18 % maa- ja metsätaloutta.

Elinkeinotoiminnan kehitys alueellisesti ja Luumäellä

Aloittaneet ja lopettaneet yritykset sekä yritystoimipaikkojen määrä.

TOIMIALAT YHTEENSÄ	Luumäki		
Vuosi	Aloittaneita*	Lopettaneita*	Yritystoimipaikat yht.
2015	33	12	349
2016	32	27	340
2017	33	15	338
2018	26	4	361
2019	23	18	361

*luvuissa ei mukana kuolinpesiä tai verotusyhtymiä, lähde Kauppalehden Tietopalvelut

Työvoima ja työllisyys

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Työttömät	262	283	280	279	310	281	232	203	210
Työvoima	2261	2252	2240	2172	2173	2145	2097	2059	1982
Työpaikat	1600	1455	1473	1447	1397	1395	1373		

Vuoden 2019 tammikuussa Luumäellä oli 192 työtöntä työnhakijaa (v. 2018/227). Joulukuun 2019 lopussa työttömien määrä oli 210 (v. 2018/203).

Vuosi 2019	Työttömiä työnhakijoita	Työvoima	Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta 2019	Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta 2018
Tammikuu	192	1982	9,7	10,8
Helmikuu	190	1982	9,6	10,8
Maaliskuu	192	1982	9,7	10,6
Huhtikuu	167	1982	8,4	9,6
Toukokuu	165	1982	8,3	7,5
Kesäkuu	168	1982	8,5	8,9
Heinäkuu	174	1982	8,8	8,2
Elokuu	150	1982	7,6	7,7
Syyskuu	166	1982	8,4	8,1
Lokakuu	157	1982	7,9	8,3
Marraskuu	172	1982	8,7	8,6
Joulukuu	210	1982	10,6	9,9

Vuoden 2019 aikana työttömien määrä oli alimmillaan elokuussa ja korkeimmillaan joulukuussa. Työttömien työnhakijoiden määrä ja osuus työvoimasta on vähentynyt vuoden ajanjaksolla vuodesta 2018 keskimäärin 0,23 %.

1.1.4. Olennaiset tapahtumat kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kunnan menot kasvoivat 0,76 % ja verotulojen sekä valtionosuuksien kasvu oli 2,92 % verrattuna vuoteen 2018. Valtuuston vuodelle 2019 vahvistamat veroprosentit olivat:

Tulovero	20,50
Yleinen kiinteistövero	0,95
Vakituinen asuinrakennus	0,45
Muut asuinrakennukset	1,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00

Valtionosuudet toteutuivat 283 000 € talousarviota suurempina, koska kuntien valtionosuuksiin tehtiin joulukuussa alun perin vuodelle 2020 tarkoitettu ns. kiky-kompensatio. Verotulojen kehitys oli ennustettua heikompaa. Tähän vaikuttivat erityisesti verokortti- ja tulorekisteriuudistukset sekä kuntaverosta tehtävien vähennysten kasvu.

Menojen kasvuun vaikutti erityisesti sosiaali- ja terveysmenojen kasvu. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri Eksoten maksuosuuksiin tehtiin ns. clearingin tasaus joulukuussa. Samassa yhteydessä toteutettiin vuosien 2016 – 2017 laskennallisten erien korjaus sekä erikoissairaanhoidon ja muun toiminnan välisen jaon korjaus. Luumäen kunnalle tämä merkitsi 1 006 000 € menolisäystä. Eksoten maksuosuudet toteutuivat em. menolisäys mukaan lukien talousarvioon varattuun nähden 1 199 000 € eli 6,3 % suurempina.

Kunnan palveluksesta irtisanoutuneen palvelupäällikön virka jätettiin täyttämättä. Peruspalveluiden asiantuntijatehtävät jaettiin hyvinvointiopettajan, sivistystoimen johtajan, kunnanjohtajan ja hallintojohtajan kesken.

Uusi paloasema otettiin käyttöön 1.8.2019. Paloaseman investoinnin poisto-aika on 50 vuotta. Poistojen vaikutus vuodelle 2019 on 17 000 €. Paloasemainvestointia varten oli talousarvoissa varauduttu 1 milj€ talousarviolainalla. Lainatarjoukset pyydettiin 5 rahoituslaitokselta, joista 4 antoi tarjouksen määräajassa. Kokonaisedullisimman tarjouksen teki Kuntarahoitus Oy, jonka kanssa tehtiin 10 v lainasopimus kiinteällä 0,34 % korolla (sisältää sekä koron että marginaalin). Lainsumma 1 milj.€ nostettiin kokonaisuudessaan 25.9.

Valtuusto hyväksyi lisätalousarvion 11.11.2019 § 21 ja 22. Siinä huomioon otetut menolisäykset eivät toteutuneet täysimääräisinä, joten tilikauden tulos muodostuu merkittävästi lisätalousarviota paremmaksi.

1.1.5. Kunnan henkilöstö

Erillinen henkilöstöraportti on liitetty tilinpäätökseen.

1.1.6. Ympäristöasiat

Luonnonläheisyys ja ympäristöystävällisyys kuuluvat Luumäen kunnan kehittämisen strategiaan painopisteisiin. Luumäellä panostetaan yhteisiin ranta-alueisiin ja vesistön virkistyskäyttöön ympäristön kestävyys huomioon ottaen. Historiallista kulttuuriympäristöä vaalitaan suunnitelmallisesti.

Kunnalle on laadittu ympäristöohjelma, jonka päivittäminen on ajankohtaista 2020. Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2017 – 2021 Luumäen kunnan pohjavesialueiden suojelusuunnitelman on hyväksytty 2017.

Taavetin jätevesipuhdistamon saneeraus on toteutettu 2018 – 2019. Saneeraukseen oli varattu 660 000 € määräraha 2 vuodelle. Investoinnin kustannukset yhteensä olivat 870 046 €. Saneeraus valmistui 2.5.2019 ja poistojen vaikutus 2019 on 13 775 €.

Taavetin taajaman kaukolämmön tuottaa kunnan kokonaan omistama Luumäen Energia. 99 % tuotannosta syntyy uusiutuvista energialähteistä hakelämpölaitoksessa.

Lappeenrannan kaupunki järjestää isäntäkuntamallilla ympäristöterveydenhuollon, ympäristönsuojelun ja eläinlääkinnän. Lisäksi kunnan palveluksessa on ympäristönsuojelusihteeri.

1.1.7. Muut ei taloudelliset asiat

Luumäen kunnan toimintaa ohjaavat Suomen ratifioimat kansainväliset sopimukset, EU-säädökset sekä Suomen perustuslaki ja perusoikeuksien toteutumista koskevat säännökset. Työnantajana kunta noudattaa työelämän perusoikeuksia. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat laaditaan säännösten mukaisesti. Työn tekemiseen sovelletaan kunta-alan virka- ja työehtosopimuksia. Esteettömyyttä edistetään yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa.

Luumäen kunta ehkäisee ennalta korruptiota ja lahjontaa noudattamalla harmaata taloutta koskevaa lainsäädäntöä tarkasti. Kunta edellyttää sopimuskumppaneiltaan yhteiskunta- ja ympäristövastuullista toimintaa. Hankintoihin sovelletaan hankintalainsäädäntöä ja hankintamenettelyt ovat julkisia jo tarjouspyyntövaiheessa (Hilma-järjestelmä). Tarjouspyynnöissä vaaditaan sisällyttämään tarjouksiin tiedot mm. verovelosta tai muista maksamattomista julkisista maksuista sekä noudatettavista virka- ja työehtosopimuksista.

1.1.8. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talousarvio 2020 on suunniteltu 773 t€ alijäämäiseksi. Suunnitelmavuosi 2021 on 623 t€ ja 2021 on 527 t€ alijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä on 12 716 t€. Vuonna 2018 alijäämää muodostui 1 814 t€ ja 2019 alijäämää muodostui 675 t€. Talousarvion ja –suunnitelman vahvistamisen aikaan ei voitu ottaa huomioon mm. koronapandemian vaikutuksia talouteen ja terveydenhoidon menokehitykseen.

Kunnanhallitus on talouden tasapainottamisohjelman valmistelussa linjannut, että taloussuunnitelmasta poiketen vuoden 2021 loppuun mennessä on valmisteltava rakenteelliset uudistukset, jotka alentavat käyttömenoja pysyvästi 600 t€:lla vuositasolla. Jos taloutta ei näillä leikkauksilla saada tasapainoon, harkittavaksi tulee myös tuloveroprosentin korottaminen. Talouden tasapainottamista on käsitelty valtuuston seminaarissa 20.2.2020. Tilannekuvasta ja tavoitteista vallitsee rakentava yhteisymmärrys.

1.1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kuntanäkökulma

1.1.9.1. Strategiset riskit

Kunnan strategiset riskit liittyvät väestökehityksen ja palvelurakenteen yhteensovittamiseen. Kunnan väestöllinen huoltosuhde vuonna 2019 on 87. Huoltosuhde heikkenee Luumäellä muuta maata nopeammin. Ennusteen mukaan huoltosuhde vuonna 2030 on 109. Kuten alla olevasta taulukosta käy ilmi, seuraavien 5 vuoden aikana lasten ja nuorten palveluiden tarve vähenee ikäluokkien pienentyessä. Yläkouluikäisten määrä jää alle 100 vuonna 2027 ja toisen asteen koulutukseen (lukio, toisen asteen ammatillinen koulutus) tulevien määrä alittaa 100 vuonna 2030. Palveluiden kysyntä vanhusten käyttämissä sosiaali- ja terveystaluuissa puolestaan kasvaa, kun yli 74-vuotiaiden määrä kasvaa liki viidenneksellä. Jos sosiaali- ja terveystaluuja järjestämiseksi ja rahoittamiseksi ei edelleenkään saada aikaan valtakunnallista ratkaisua, kunnan taloudellinen kantokyky edellyttää perusteellista palvelurakenteen uudistamista.

Väestön kehittyminen ja palveluiden käyttäjät 2019 – 2024

	2019	2024
Väkimäärä	4595	4286
1 – 6 v /varhaiskasvatus	180	140
7 – 12 v/alakoulu	271	194
13 – 15 v/yläkoulu	134	132
16 - /2.aste (lukio tai ammatillinen koulutus)	131	127
75 – 84 v	472	578
Yli 84 v	227	250

Palvelurakenteen sopeuttamisen haasteellisuutta lisää verotulojen pieneneminen, kun väestön vähentyä ja ikääntyy. Vuoden 2020 alussa Suomeenkin levinnyt koronaepidemia heikentää kuntataloutta entisestään sekä verotulojen pienenemisen että terveysmenojen kasvun kautta. Oman haasteensa tuo se, että kuntien järjestämisvastuulla oleviin tehtäviin suunnitellaan lisättäväksi useita uusia vaatimuksia kuten hoivamitoitus, hoitotakuun kiristäminen sekä oppivelvollisuuden pidentäminen.

Lapsimäärän pieneneminen voi johtaa palveluiden supistamiseen. Tämä on kunnan imagoon ja elinvoimaan liittyvä strateginen riski, jolla on suuri vaikutus Jurvalan alueen vetovoimaan. Kun lapsien määrä vähenee, varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen järjestäminen sisällöllisten tavoitteiden mukaisesti ja kustannustehokkaasti lähipalveluna 2 eri toimipisteessä on haasteellista. Kangasvarren alakoulun kiinteistö ei täysin vastaa vaatimuksia. Yhdelle luokalle annetaan opetusta vuokratuissa tilaelementissä. Opettajien työ- ja taukotila on puutteellinen.

1.1.9.2. Taloudelliset riskit

Kunnan kokonaan omistama tytäryhtiön Kiinteistö Oy Vallisepän taloudellinen tilanne on vaikea. Sen hallitsemisessa kiinteistöissä on rakennusten turvallisuuteen liittyviä riskejä Kunta on taannut tytäryhtiön lainoja omavelkaisella takauksella n. 10 m€ pääoman edestä.

Kunnan arvopaperiomaisuuden arvo 31.12.2019 oli 9 264 t€. Sijoitusmarkkinoiden ennakoinnattomuus ja kaikkien sijoitusinstrumenttien riskit ovat lisääntyneet mm. maailmantalouden epävarmuustekijöiden, poliittisen epävakauden ja koronaviruksen takia. Kunnan sijoitustoiminnan periaatteiden uudistaminen on valmistelussa. Keskeisenä tavoitteena on parantaa riskeiltä suojautumista mm. lisäämällä hajauttamista.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden Eksote on hävinnyt Työtuomioistuimessa paikallista palkkausjärjestelmää koskevan riidan. Työtuomioistuimen ratkaisussa on kyse kolmen henkilön saatavasta. Ratkaisun kerrannaisvaikutukset ovat Eksotelle merkittäviä, koska samaa menettelyä noudatetaan koko KVTESin ja Teknisten sopimusten piirissä olevaan henkilöstöön. Työtuomioistuimen antaman ratkaisun vaikutukset skaalattuna koko ratkaisun vaikutuspiirissä olevaan Eksoten henkilöstöön voivat olla euromääräisesti Eksoten talouden kannalta erittäin merkittäviä. Tilinpäätöstä laadittaessa neuvottelut asiasta ovat vielä kesken, eikä ratkaisun euromääräisiä vaikutuksia voida vielä luotettavasti arvioida.

Etelä-Karjalan pelastuslaitos on osapuolena pelastajien varallaoloa koskevassa riidassa. Asia on ratkaistu lainvoimaisesti sisällöllisesti. Pelastuslaitoksen maksettavaksi tulevista korvauksista ei kuitenkaan vielä ole lainvoimaista päätöstä. Pelastuslaitoksen menot jaetaan kuntien asukaslukujen suhteessa. Tulossa olevasta menolisäyksestä on tehty Lappeenrannan kaupungin ilmoitukseen perustuvan suuruisen pakollinen varaus 6 300 €.

Osana talouden tasapainottamista on jouduttu rajoittamaan investoinnit minimiin, alle 1 milj€:oon vuodessa koko suunnitelmakauden ajan. Tämä lisää kunnan vanhenevaan kiinteistökantaa ja siihen kertyvään korjausvelkaan liittyvää riskiä. Talouden tasapainottamissuunnitelmaan sisältyy luopuminen niistä kiinteistöistä, joita ei käytetä kunnan palvelutoiminnassa. Kunnan kiinteistöihin liittyvää sisäilmariskiä ja siitä johtuvaa taloudellista riskiä on hallittu suunnitelmallisesti. Lattiapäällyksiin liittyviä riskejä on 2019 aikana poistettu vaihtamalla päällystemateriaaleja. Kunnantalolla on uudistettu ilmanvaihtoa sisäilman parantamiseksi.

1.1.9.3. Vahinkoriskit

Kunta käytti vuonna 2019 yhteensä 44 514 euroa vakuutusmaksuihin, josta omaisuusvakuutuksiin 41 342 e ja toimintaan kohdistuviin vakuutuksiin 3 172 e.

1.1.9.4. Tietojärjestelmäriskit

Kunnan ICT-palvelut on ulkoistettu Meidän IT ja Talous Oy:lle (Meita). Yhtiö on muodostunut kun Saimaan talous ja tieto Oy, Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy ja Siun Talous Oy yhdistyivät 1.1.2019. Yhtiön muutosprosessi on vienyt ja vie yhtiön voimavaroja, mikä on ajoittain näkynyt palvelun poikkeamina.

Kunnan omaan henkilöstöön ei ulkoistuksessa ole jäänyt ICT-henkilöstöä. Tämän vuoksi järjestelmien hankinta ja käyttöönotto ovat kunnalle haasteellisia. Kunnan kyky vastata uuden tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön ja tietosuojaa koskevan sääntelyn vaatimuksiin on puutteellinen.

Kuntakonserninäkökulma

1.1.9.5. Strategiset riskit

Omistajaohjauksen mahdollinen toimimattomuus muodostaa riskin kuntakonsernissa.

1.1.9.6. Taloudelliset riskit

Kunnan takaukset tytär- ja osakkuusyhteisöille ovat yhteensä n.14,2 milj. euroa. Mikäli ne realisoituisivat maksettavaksi, olisi sillä selvä vaikutus kunnan maksuvalmiuteen. Mahdollisten takausten hoitaminen edellyttäisi kunnan sijoitusten purkamista ja muuttamista likvideiksi varoiksi.

Kuntakonsernissa suurimman taloudellisen riskin muodostaa Eksoten talouden epävakaus, josta syntyy vuosittain alijäämää ja clearing-maksuja kaikille osakaskunnille. Eksoten alijäämän kattamiseen on varauduttu 418 000 € pakollisella varauksella. Eksotessa on käynnissä talouden tasapainottaminen, jonka johdosta on mm. käyty koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut.

1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Luumäen kunnanhallitus on 10.8.2015 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Tilintarkastajalta 28.10.2020 saatujen kysymysten ja huomioiden perusteella käynnistetään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen ja käytäntöjen uudistaminen. Uudessa ohjeessa ja prosessien määrittelyssä tullaan kiinnittämään erityisesti huomiota siihen, miten valvonta toteutetaan ja todennetaan sekä dokumentoidaan. Tilintarkastajan esiin nostamia alueita ovat mm. päätökset ja sopimukset, kiinteistöt ja muu omaisuus, tietoturva sekä raportointi ja riskienkartoitus.

1.2.1. Säännösten ja päätösten noudattaminen

Hallintojohtaja:

Kunnassa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita. Päätöksenteon pohjana kunnassa on lainsäädännön lisäksi valtuuston hyväksymä hallintosääntö, hyväksytyt strategiat sekä vuosittain laadittava toiminta- ja taloussuunnitelma.

Kuntastrategia vuosille 2017 – 2020 hyväksyttiin valtuustossa 5.10.2015. Toimikautensa 1.6.2017 aloittaneet valtuutetut käynnistivät kuntastrategian päivityksen valtuustokautensa alussa. Kuntastrategian päivitys hyväksyttiin valtuustossa 18.6.2018 § 25.

Strategiaan perustuvat lautakunta-kohtaiset tavoitteet on kirjattu vuoden 2019 toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Tilinpäätöksestä laadittavassa tasekirjassa toimialat antavat lautakunta-kohtaisesti selvityksen tavoitteidensa saavuttamisesta.

Kunnanhallitukselle ja valtuustolle on raportoitu toiminnasta ja taloudesta 30.4. ja 30.6. annetuilla osavuositarkastuksilla. Uuden hallintosäännön mukaisesti kunnanhallitukselle ja valtuustolle raportoitiin 30.9 talouden tilanteesta annetulla kvartaaliraportilla. Lisäksi kunnanhallitukselle tiedotetaan kunnan talouden tilasta kuukausittain tuloslaskelman ja toteutumien muodossa.

Vuoden aikana tapahtuneet tuloarvioiden ja määrärahojen muutokset tuodaan valtuuston päätettäväksi vuosittain laadittavilla lisätalousarvioesityksillä. Kuntaan saapuneet asiat valmistellaan käsiteltäväksi ilman aiheutonta viivytystä ja tehdyistä päätöksistä tiedotetaan välittömästi pöytäkirjojen nähtävillä olon jälkeen. Pöytäkirjat toimitetaan asianmukaisesti ylemmälle viranomaiselle huomioiden kuntalain mukainen otto-oikeuskäytäntö ja määräajat.

Esteellisyysäännökset on huomioitu päätöksenteossa ja niistä on tehty asianmukaiset merkinnät pöytäkirjoihin. Viranhaltijapäätökset tehdään kirjallisesti/sähköisesti ja ne toimitetaan ylemmän viranomaisen tietoon säännöllisesti.

Palvelussuhteen ehtoihin noudatetaan voimassa olevia virka- ja työehtosopimuksia. Koko henkilöstöä koskevat asiat käsitellään YT-toimikunnassa.

Vuosittain laaditaan ja päivitetään työsuojelun toimintaohjelma sekä työterveyshuollon toimintasuunnitelma. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma laaditaan joka toinen vuosi. KT-yhteyshenkilönä toimii hallintojohtaja.

Eksoten omistajaohjauksen keskeinen väline on ollut vuosittain käytävät palvelusopimusneuvottelut. Kuntakohtainen palvelusopimus valmistui kunnasta riippumattomista syistä vasta syksyllä 2019 ja se hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 11.11.2019 § 31. Palvelusopimuksen toteutumisen seuranta ei sen vuoksi ole ollut käytännössä mahdollista. Eksoten perussopimus uudistettiin 2019 aikana, ja tässä yhteydessä luovuttiin kuntakohtaisista palvelusopimuksista. Omistajaohjaus toteutuu jatkossa kuntajohtajien neuvottelukunnassa sekä kuntayhtymän hallituksessa ja valtuustossa.

Sivistystoimenjohtaja:

Päätöksentekoa ohjaavat lainsäädäntö, hallintosäännöt ja kuntastrategia.

Lautakuntatyöskentely on edennyt suunnitelmallisesti ja määräaikaista.

Varhaiskasvatusta, perusopetusta ja lukio-opetusta ohjaavat lainsäädännön lisäksi varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmat, jotka ovat lakisäätteisiä. Suunnitelmia päivitetään tarpeen mukaan.

Lakisäateinen nuorisovaltuusto toimii nuorisotyöntekijöiden opastamana. Nuorisotiloilla on turvallisuuden vuoksi aina kaksi työntekijää vuorossa.

Kirjasto toimii alueellisen Heili-kirjastokimpan osana ja tuottaa kirjastolain mukaisia palveluja.

Tekninen johtaja:

Hyvän hallinnon periaatteet ovat toteutuneet. Negatiivisen palautteen määrä on ollut kohtuullinen ja aiempaa enemmän positiivista palautetta on tullut. Lautakuntien päätökset ovat olleet yksimielisiä.

Viranhaltijapäätösten osalta voidaan myös todeta tavoitteiden toteutuneen. Viranhaltijapäätökset tuotiin lautakuntien tietoon kokouksittain.

1.2.2. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Hallintojohtaja:

Tavoitteiden ja talousarvion toteutumista operatiivisella tasolla seurataan ja raportoidaan kunnanhallitukselle kuukausittain ja kunnanvaltuustolle voimassaolevan hallintosäännön mukaisesti osavuosikatsauksella 30.6. ja neljännesvuosiraporteilla 31.3. ja 30.9. tilanteista. Määrärahojen käyttöä ja toteutumista valvotaan toimialoilla kirjanpidosta saatavilla kuukausittaisilla tulosaluekohtaisilla toteutumaraporteilla. Tuloslaskelmaraportti viedään tiedoksi kunnanhallitukselle kuukausittain. Tuloksellisuuden seuranta tapahtuu toimialakohtaisesti toteutumaraporttien yhteydessä.

Huolimatta kuntien vaatimuksista saada Eksotelta tietoa tulevien vuosien kiinteistötarpeista ja tulevaisuuden optimaalisesta palveluverkosta, tietoa ei ole riittävällä tarkkuustasolla saatu. Kustannusten huolestuttava nousu aiheuttaa suuren riskin kuntien talouden kantokykyyn tulevina vuosina.

Sivistystoimenjohtaja:

Sivistystoimenjohtaja vastaa toimialan tuloksellisuuden seurannasta seuraamalla talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä määrärahojen käyttöä.

Sivistyslautakunta seuraa strategiassa ja talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumista ja määrärahojen käyttöä koko sivistystoimen osalta.

Talousarviossa asetetut taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kuitenkin kohtuullisesti ja toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin. Ennakkoon vaikeasti ennustettavia henkilöstökorvauksia maksettiin budjetoitua enemmän.

Tekninen johtaja:

Ympäristölautakunta

Taloudellisuus

Ympäristölautakunnan menototeuma oli 93,01 %. Tulototeuma oli 76,54 %.

Tuloksellisuus

Toiminnalliset tavoitteet pääosin saavutettiin.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut ovat toimineet Lappeenrannan kaupungin organisaatiossa hyvin, yhteistyö on ollut riittävää ja palvelut ovat pääosin olleet saatavilla odotetusti. Negatiivista palautetta ei ole tullut. Terveystarkastaja on tavoitettavissa kunnantalolla 4h joka toinen viikko.

Kivijärven veneilyreitti- ja Itsenäisyudentie –hankkeet ovat toimineet ympäristölautakunnan budjetilla kustannuspaikoilla 8308, 8311 ja 8313.

Pelastustoimen toiminta on jatkunut ennallaan. Uuden paloaseman käyttöönotto tapahtui kesän aikana.

Rakennusvalvonnan osalta rakennus- ja toimenpidelupien kokonaismäärä on pysynyt samana verrattuna vuoteen 2018.

Tekninen lautakunta

Taloudellisuus

Teknisen lautakunnan menototeuma oli 85,59 %. Tulototeuma oli 102,43 % talousarvion tavoitteesta.

Tuloksellisuus

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin, pois lukien muutamien tilojen käyttökätkot ennakkoimattomien korjausten aikana.

1.2.3. Riskienhallinnan järjestäminen

Kunnan riskien hallinnasta vastaavat sisäisestä valvonnasta vastaavat viranhaltijat sekä toimielimet. Omaisuuteen ja toimintaan liittyen kunnalla on voimassa olevat riskikartoitukseen perustuvat kiinteistö-, irtaimisto-, vastuu-, tapaturma- ja ajoneuvovakuutukset. Vakuutusten tietosisällöt päivitetään vuosittain vastamaan sen hetkistä tilannetta.

Sijoitustoimintaa on toteutettu valtuuston 3.3.2014 hyväksymän sijoitusstrategian mukaisesti. Voimaantulleen hallintosäännön mukaisesti hallintojohtaja huolehtii sijoitusten hallinnasta sijoitusstrategian mukaisesti. Sijoitustoiminnassa asiantuntijana toimii United Bankers Oy:n toimitusjohtaja Teemu Perälä. Sijoitustoiminnan periaatteita uudistetaan parhaillaan ja uudet sijoitustoimintaa ohjaavat valtuuston linjaukset on tarkoitus saada valtuuston päätettäväksi kevään aikana. Periaatteita kehitetään erityisesti riskien hajauttamisen ja hallinnan näkökulmasta.

Meita Oy tuottaa kaikki kunnan ICT laite- ja järjestelmäpalvelut inhouse-yhtiönä. Järjestelmäpalvelimet sijaitsevat pääsääntöisesti Meita Oy:n tiloissa. Kaikille kunnan käytössä oleville järjestelmille on nimetty pääkäyttäjät ja Meita Oy on määrittänyt kunnalle asiakaspalveluhenkilön sekä laitteiden ja järjestelmien huollosta ja ylläpidosta vastaavan henkilön. Meita Oy:n ja kunnan edustajat tapaavat säännöllisesti pidettävissä asiakaskokouksissa, missä käsitellään kaikki odotettavissa olevat muutokset ja mahdolliset syntyneet ongelmat.

Tehtävät on järjestetty niin, että väärinkäytösten mahdollisuus on minimoitu. Sijaisuusjärjestelyjä kehitetään jatkuvasti niin, että kriittisissä tehtävissä on useampia varahenkilöitä.

Eksoten riskienhallintaan vaikutetaan omistajaohjauksen keinoin.

Sivistystoimenjohtaja:

Toimialan riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta vastaavat yksiköiden johtavat viranhaltijat sekä toimielimet (sivistyslautakunta). Valmiussuunnitelmat on päivitetty ja ajantasaisia.

Turvallisuussuunnitelmat sisältävät toimintaohjeet erilaisissa riskeissä sekä palo- ja pelastussuunnitelman.

Taloudellinen riskienhallinta on mm. huolellista henkilöstösuunnittelua ja –käytänteitä. Sijaisia käytetään lakisääteisissä ja välttämättömissä tehtävissä, mutta aina tarpeen mukaan harkiten. Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen on osa riskien hallintaa.

Tekninen johtaja:

Riskienhallinnassa toiminnan osalta onnistuttiin pääosin hyvin, mutta korjausvelka kasvoi kaikissa kiinteistöissä. Tulevaisuudessa sekä taloudellisia että teknisiä riskejä on odotettavissa edelleen kiinteistöjen ja verkostojen vanhenemisen seurauksena. Kuitenkin kuluneiden vuosien toteutuneet verkostosaneeraukset edesauttavat toimintavarmuuden kehitystä. Nykyinen kiinteistömassa on edelleen merkittävä taakka kunnan taloudelle. Heikolla käyttöasteella olevasta kiinteistömassasta ei ole päästy mainittavissa määrin eroon, joten korjausvelkataakkaa ei ole saatu kevennettyä sitäkään kautta. Taloudellisten riskien hallinnassa kuluneena vuonna teknisen lautakunnan osalta onnistuttiin sekä tulo-, että kulupuolella hyvin, mutta osin kunnossapidon toiminnan ja kehittämisen kustannuksella.

Osaston henkilökunnan keski-ikä on noin 54 vuotta. Vuonna 2019 eläköityi kaksi siivoojaa. Eläköitymiset ovat todennäköisiä myös 2020.

1.2.4. Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hallintojohtaja:

Kunta on mukana maakunnallisessa hankintayhteistyössä sekä useissa KL-kuntahan-
nat Oy:n solmimissa puitesopimuksissa. Kilpailutettavissa hankinnoissa kunta käyttää Cloudia-kilpailutusjärjestelmää. Kunnan hankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista sekä kunnan hankintaohjetta. Hankintapäätökset on tehty hallintosäännön säännösten mukaisesti. Merkittävät hankinnat on käsitelty kunnanhallituksessa/-valtuustossa. Omaisuuden luovutuksista tehdään tarvittavat päätökset hallintoelimissä. Sijoitusomaisuuden hoidossa käytetään ulkopuolista neuvonantajaa. Lahjoitusrahastoja hoidetaan niiden sääntöjen mukaisesti.

Sivistystoimenjohtaja:

Hankinnoissa on noudatettu lakia julkisista hankinnoista ja kunnan hankintaohjetta.

Oppilas- ja ateriakuljetuksissa käytettiin sopimusten mahdollistama optio kouluvuoden 2019 - 2020 ajaksi.

Tekninen johtaja:

Hakkuusopimuksia tehtiin teknisen lautakunnan päätöksellä 3562 m³ verran. Lisäksi teknisen johtajan viranhaltijapäätöksellä kiireellisenä puukauppana on tehty noin 300 m³ hakkuusopimus lumituhokorjauksista Leviänmetsässä.

Kaikki kaupat on tehty olemassa olevien sääntöjen ja määräysten mukaisesti, pl. kiireellinen lumituhohakkuusopimus.

Suurin osa investointirahoista kului Taavetin paloaseman rakentamiseen ja jätevedenpuhdistamon saneeraukseen. Sekä paloasemahanke, että jätevedenpuhdistamon saneeraus saatiin päätökseen vuoden 2019 aikana. Paloasemahankkeen tuloista jäi kirjautumatta öljysuojarahaston vuodelle 2019 budjetoitu avustusosuus 40 000 €, joka siirtyi vuodelle 2020 pitkän käsittelyprosessin vuoksi.

Kaikissa kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa meneteltiin julkisten hankintojen ohjeen mukaan, kynnysarvot alittavissa hankinnoissa toimittiin kunnan hankintaohjetta soveltaen.

1.2.5. Sopimustoiminta

Hallintojohtaja:

Kunnan asianhallintajärjestelmä Dynastyyn sisältyy sopimushallintaosio, johon kaikki kunnan solmimat sopimukset talletetaan sähköisessä muodossa, josta ne on tarvittaessa noudettavissa katseltavaksi ja käyttöön. Sopimushallintaosio huolehtii sopimusten teknisestä seurannasta ja sopimuksiin sisältyvä asiaseuranta ja valvontavastuu on hajautettu toimialoille. Sopimuse seurantaohjeistus sisältyy sisäisen valvonnan ohjeeseen.

Sopimuksiin sisältyvät indeksiehdot on tarkastettu vuosittain. Sopimuksiin liittyvät laskutukset ja tilitykset on hoidettu ajallaan. Alkuperäiset sopimukset on arkistoitu kunnan keskusarkistoon asianmukaisesti.

Sivistystoimenjohtaja:

Sivistystoimenjohtaja vastaa sivistystoimen sopimushallinnasta, täytäntöönpanosta ja noudattamisesta hallintosäännön mukaisesti. Hankinnat tehdään hankintalain ja kunnan sisäisen ohjeistuksen pohjalta. Pohjois-Kymen musiikkiopiston kanssa käytiin alustava neuvottelu jatkosopimuksesta – tällä hetkellä sopimus ei ole voimassa. Kulttuuripalvelu Kaikun (uudelta nimeltään Creative Kaiku) uusittiin sopimus vuodeksi 2020.

Tekninen johtaja:

Kaikista hankinnoista laadittiin kirjalliset sopimukset tai tilaukset hankinnan koko ja merkittävyys huomioiden. Sopimuksissa huomioitiin tilaajan turva epänormaaleissa tilanteissa ja takuuajana. Yksi takuuajan vakuus ehdittiin reklamoitua vakuudenantajalle enne urakoitsijan ilmoitusta vakuuden jatkamisesta.

Omaisuuksien hankintaa ja luovutuksia on hoidettu johtosääntöjen määräysten puitteissa. Asuntorakentamiseen tarkoitettuja tontteja varattiin v. 2019 1 kpl.

Osaomistuskohdeissa osaomistusvaihdoksia ei tapahtunut vuoden 2019 aikana.

1.2.6. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Hallintojohtaja

Erillisiä sisäisiä toiminnan tarkastuksia ei kertomusvuonna ole järjestetty. Alitilityskassoja tarkastetaan pistokokein. Alitilityskassat tilitetään kunnan pankkitilille kuukausittain. Kuukausittain normaalitoiminnan yhteydessä seurataan kirjanpidon ja laskutuksen ajantasaisuus sekä huolehditaan perintätoimenpiteistä. Samoin seurataan palkanlaskennan osalta kuukausitilitysten ja raporttien ajantasaisuutta. Henkilöstöön ja palkan maksatukseen liittyvät päätökset tehdään esimiesten toimesta toimialoilla hyödyntäen sähköistä järjestelmää josta ne siirtyvät palkanlaskentaan. Päätökset pannaan täytäntöön niiden tultua lainvoimaisiksi.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tuloslaskelma ja tunnusluvut

ulkoinen	2019	2018
	(1000 €)	(1000 €)
Toimintatuotot	3 011	3 108
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-32 439	-32 194
Toimintakate	-29 428	-29 086
Verotulot	16 787	16 301
Valtionosuudet	12 032	11 675
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	100	159
Muut rahoitustuotot	1 379	563
Korkokulut	-26	-26
Muut rahoituskulut	-46	-426
Vuosikate	798	-840
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn.mukaiset poistot	-2 201	-2 098
Satunnaiset erät	0	212
Tilikauden tulos	-1 403	-2 726
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	128	912
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	600	
Tilikauden ylijäämä (-)alijäämä)	-675	-1 814

Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/toimintakulut,%	9,28 %	9,65 %
Vuosikate/poistot %	36,26 %	-40,04 %
Vuosikate, euroa/asukas	172	-180
Asukasmäärä	4633	4660
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = 100 * toimintatuotot / (toimintakulut - valmistus omaan käyttöön)		Vuosi- = 100
kate prosenttia poistoista * vuosikate / poistot ja arvonalentumiset		

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kuluja erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen.

1.3.2. Rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2 019	2 018
	(1000 €)	(1000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	798	-839
Satunnaiset erät	0	211
Tulorahoituksen korjauserät	-939	1 336
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 628	-3 099
Rah.osuudet investointimen.	242	30
Pysyvien vast.hyöd.luovutust.	39	27
Toiminnan ja inv. rahavirta	-3 488	-2 334
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten vähennykset		0

Antolainasaamisten lisäykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäykset	1 000	
Pitkäaik.lainojen vähennykset	-10	-10
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-833	669
Rahoituksen rahavirta	157	659
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 331	-1 675
Rahavarat 31.12.	9 791	13 122
Rahavarat 1.1.	13 122	14 797
	-3 331	-1 675

Rahoituksen tunnusluvut	2018	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-10486	-8252
Investointien tulorahoitus, %	23,57 %	-27,34 %
Laskennallinen lainanhoitokate	1,65	-2,17
Kassan riittävyys (pv)	99	140
Asukasmäärä 31.12.	4633	4660

Investointien tulorahoitus

= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet

Laskennallinen lainanhoitokate

= 100 * (Vuosikate+ korkokulut)/(korkokulut+laskennalliset lainanlyhennykset)

Laskennalliset lainanlyhennykset = taseen korolliset lainat / 8

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi.

Kassan riittävyys (pv)

= 365 * Rahavarat 31.12/ Kassasta maksut tilikaudella

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

1.4.1. Tase ja tunnusluvut

	2 019	2 018
VASTAAVAA	(1000 €)	(1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT	34 399	33 235
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	39	82
Aineettomat oikeudet	0	0
Muut pitkävaikutteiset menot	39	82
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	27 392	26 240
Maa- ja vesialueet	4 322	4 240
Rakennukset	17 992	16 319
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 811	4 091
Koneet ja kalusto	188	213
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	79	1 377
<i>Sijoitukset</i>	6 968	6 913
Osakkeet ja osuudet	5 769	5 714
Muut lainasaamiset	1 199	1 199
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	182	178
Lahj.rahastojen erityiskatteet	182	178
VAIHTUVAT VASTAAVAT	11 997	15 333
<i>Vaihto-omaisuus</i>	228	228
<i>Saamiset</i>	1 979	1 984
Pitkäaikaiset saamiset	1 165	1 164
Lainasaamiset	1 165	1 164
Lyhytaikaiset saamiset	814	820
Myyntisaamiset	404	511
Lainasaamiset	95	36
Muut saamiset	36	64
Siirtosaamiset	279	209
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	9 264	11 300
Osakkeet ja osuudet	1 406	1 353
Sijoitukset rahamarkkinainstrum.	7 858	9 947
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>	526	1 821
VASTAAVAA YHTEENSÄ	46 578	48 746

	2 019	2 018
VASTATTAVAA	(1000 €)	(1000 €)
OMA PÄÄOMA	31 466	32 141
Peruspääoma	18 750	18 750
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	13 391	15 205
Tilikauden yli-/alijäämä	-675	-1 814
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUK.	6 879	7 607
Poistoero	6 879	7 007
Vapaaehtoiset varaukset	0	600
PAKOLLISET VARAUKSET	424	1347
Muut pakolliset varaukset	424	1347
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	245	273
Valtion toimeksiannot	1	1
Lahjoitusrahastojen pääomat	244	272
VIERAS PÄÄOMA	7 564	7 378
<i>Pitkäaikainen</i>	5 643	4 674
Lainat rahoituslaitoksilta	3 666	2 780
Saadut ennakot	1068	1001
Muut velat	382	366
Siirtovelat	527	527
<i>Lyhytaikainen</i>	1 921	2 704
Lainat rahoituslaitoksilta	114	10
Saadut ennakot	5	5
Ostovelat	583	872
Muut velat	158	241
Siirtovelat	1061	1576
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	46 578	48 746

Taseen tunnusluvut	2019	2018
Omavaraisuusaste %	84,27	83,26
Suhteellinen velkaantuneisuus %	20,39	19,58
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	12 716	13 391
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2745	2874
Lainakanta 31.12. 1000 €	3 780	2 790
Lainakanta 31.12, €/asukas	816	599
Lainat ja vastuut 31.12., 1000 €	3 818	2 858
Lainat ja vastuut. €/asukas	824	613
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	1 199	1 199
Asukasmäärä	4633	4660

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste = $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma-vapaaehtoiset varaukset})$.

Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. Kuntien keskimääräinen omavaraisuusaste vuoden 2018 tilinpäätöstietojen mukaan oli 59,5 % (tilastokeskus).

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo-rahoituksella. Kuntien suhteellinen velkaantuneisuus 2018 oli keskimäärin 58,6 %.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä). Kuntien keskimääräinen kertymä/asukas v. 2018 oli 2061 e.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)
Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. 2018 tilinpäätösten keskimääräinen lainamäärä koko maassa asukasta kohden oli 3039.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut.

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Uusi tunnusluku, ei vertailua vuodelta 2018.

Lainasaamiset 31.12.

= *Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset*

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Keskimääräinen lainasaamisen/asukas v. 2018 oli koko maassa 1045 e.

1.5. Kokonaistulot ja –menot

	2019		2018	
	1000 €	%	1000 €	%
Tulot				
Toiminta				
Toimintatuotot	3 011	8,7	3 108	9,3
Verotulot	16 787	48,5	16 301	48,8
Valtion osuudet	12 032	34,8	11 675	34,9
Korkotuotot	101	0,3	159	0,5
Muut rahoitustuotot	1 379	4,0	563	1,7
Satunnaiset tuotot	0	0,0	212	0,6
Tulorahoituksen korjauserät	0	0,0	1 336	4,0
Investoinnit				
Rah.osuudet investointimenoihin	242	0,7	30	0,1
Pysyvien vast.hyöd.luovutust.	39	0,1	26	0,1
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000	2,9		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys				
Kokonaistulot yhteensä	34 591	100,0	33 410	100,0

	2018		2017	
	1000 €	%	1000 €	%
Menot				
Toiminta				
Toimintakulut	32 439	87,5	32 194	90,0
- Valmistus omaan käyttöön				
Korkokulut	26	0,1	25	0,1
Muut rahoituskulut	46	0,1	426	1,2
Tulorahoituksen korjauserät	939	2,5		
Investointien rahavirta				
Investointimenot	3 628	9,8	3 099	8,7
Rahoitustoiminta				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	10	0,0	10	0,0
Kokonaismenot yhteensä	37 088	100,0	35 754	100,0

	2019		2018
Kokonaistulot	34 591		33 410
Kokonaismenot	37 088		35 754
	-2 497		-2 344
Muut maksuvalmiuden muutokset	-834		669
Kassavarojen muutos	-3 331		-1 675
	-2 497		-2 344

1.6. Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Luumäen kunnan kuntakonserni muodostuu emoyhtiöstä (Luumäen kunta), tytäryhteisöistä, osakkuusyhteisöistä sekä kuntayhtymistä, joissa kunta on jäsenenä.

Nimi	Koti- paikka	Kunnan omistus- osuus
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö Oy Luumäen Valliseppä	Luumäki	100,00 %
Asunto Oy Luumäen Joukolanpuisto	Luumäki	62,30 %
Luumäen Energia Oy	Luumäki	100,00 %
Osakkuusyhteisöt		
Asunto Oy Luumäen Valliheikki	Luumäki	39,06 %
Asunto Oy Luumäen Parsikonpuisto	Luumäki	33,75 %
Kuntayhtymät		
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Lpr	1,21 %
E-K sosiaali- ja terveystyöryhmä	Lpr	3,62 %
Etelä-Karjalan liitto	Lpr	3,57 %
Yhdistelemättömät osakkuus- ja yhteisyhteisöt		
Asunto Oy Luumäen Rinnepuisto	Luumäki	13,80 %
As Oy Taavetin Käpykuja	Luumäki	33,10 %

1.6.2. Konserniohjaus ja valvonta

Vuoden 2010 alusta käyttöön otetun Luumäen kunnan konserniohjeen mukaan valtuusto määrittelee kunnan tavoitteet ja omistajapolitiikan linjaukset sekä päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista. Konserniohjeen mukaan kunnanhallitus johtaa kuntakonsernia, vastaa konsernin hallinnon ja talouden koordinoinnista, yhteisöjen valvonnan järjestämisestä sekä antaa valtuustolle oleelliset tiedot konsernin toiminnasta. Kunnanhallituksen tulee nimetä edustajat tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen yhtiökokouksiin tai vastaaviin ja antaa ohjeet em. elimissä kun-

taa edustaville henkilöille. Lisäksi kunnanhallituksen tulee seurata kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa, vastata tytäryhteisöjen valvonnan järjestämisestä sekä antaa valtuustolle selvitys tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta kunnan tilinpäätöksen yhteydessä.

Kunnanhallitus saa kokouksiinsa informaatiota konserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnasta valittujen edustajien raportoinnilla. Samassa yhteydessä kunnanhallitus voi käyttää omistajaohjaustaan ottamalla kantaa konserniyhteisön tilanteisiin ja tarvittaessa ohjeistamalla edustajiaan. Konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisöjen/kuntayhtymien esityslistat ja pöytäkirjat on toimitettu kunnanhallitukselle sekä kunnanjohtajalle.

Kuntayhtymistä Eksote ja Etelä-Karjalan liitto kytkeytyvät vahvasti kunnanhallituksen ja valtuuston omistajaohjaukseen, sillä kummankin yhteisön hallituksessa on edustaja Luumäen valtuuston tai hallituksen puheenjohtajistosta. Eksoten organisaatioon kuuluu kuntajohtajien neuvottelukunta, jonka kokoontuminen on säännönmukaista.

Kunnan molempien tytäryhtiöiden, KOY Luumäen Vallisepän sekä Luumäen Energia Oy:n hallituksissa on vahva kunnanhallituksen edustus ja sitä kautta vahva omistajaohjaus. Kiinteistö Oy Luumäen Vallisepän hallituksessa kunnan edustajia ovat kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Päivi Kärmeniemi, hallituksen jäsen Asmo Karhu ja tekninen johtaja. Koy Luumäen Vallisepän toimitusjohtajana toimii asuntosihteeri Veera Heikkilä ja hallituksen puheenjohtajana Mari Kurkan.

Luumäen Energia Oy:n hallituksessa kunnanhallituksen edustajina toimivat hallituksen jäsen Asmo Karhu ja kunnanhallituksen varapuheenjohtaja Päivi Kärmeniemi. Yhtiön toimitusjohtajana toimii kunnanrakennusmestari Juha Inkilä ja hallituksen puheenjohtajana valtuutettu Ville Tanskanen.

Asunto-osakeyhtiöiden hallituksissa kunnanhallituksen edustajana toimii tekninen johtaja tai hänen määräämänsä.

Tytär- ja osakkuusyhteistöjen, lukuun ottamatta Koy Luumäen Valliseppää ja Luumäen Energia Oy:tä, isännöinnin ja taloushallinnon on hoitanut Luumäen Isännöintipiste Oy.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kiinteistö Oy Luumäen Vallisepän lainat järjesteltiin uudelleen niin, että kaikki valtionkonttorin lainat maksettiin pois. Kokonaislainamäärä pysyi ennallaan, mutta kunnan takausvastuun määrä kasvoi 1 425 229, 93 e.

Luumäen Energia Oy:n toiminta jatkui tuloksellisesti. Kunnalle jaettiin osinkoa 20 000 euroa. Tilikaudella investoitiin biolämpölaitoksen kesä/varakattilaan 368 706 e, johon valtiolta myönnettiin energia-avustusta 46 200 e.

Eksoten tilinpäätös oli n. 1,3 milj euroa alijäämäinen, edellisenä vuonna 17,4. Tuloksen parantumiseen on vaikuttanut mm. satunnaisiin tuottoihin kirjattu 7,2 miljoonan euron

luovutusvoitot Etelä-Karjalan Työkunto Oy:n osakkeiden sekä laboratorion ja kuvantamisen liiketoiminnan myynneistä. Toimintakate on parantunut n. 10 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Luumäen kunnan peruspääomien suhteessa laskettu kumulatiivinen osuus alijäämistä on 418 t€.

Vuoden 2019 talousarviossa on konserniin kuuluville yhteisöille asetettu seuraavat tavoitteet:

Kunnan strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Houkutteleva ja palveluiltaan laadukas	<i>KOY Luumäen Valliseppä ja muut asunto-osakeyhtiöt</i> Asukkaille tarjotaan viihtyisiä asuinympäristöjä	- Asukasvaihtuvuus alle 15 % vuodessa - Yli 5 v pituisten vuokrasuhteiden määrä 50 % kaikista vuokrasuhteista - Käyttöaste vähintään 95 % vuositasolla	- Asukasvaihtuvuus alle 15 % vuodessa. - Yli 5 vuoden pituisten vuokrasuhteiden määrä 48 %. -Käyttöaste 93 %.
Yritysmuuntoinen ja sijainniltaan loistopaikalla	<i>Luumäen Energia Oy:</i> Käytetään lämmöntuotantoon 95 % kotimaista energiaa	- Megawattitunnit/% energialähde	Käytetty 99 % kotimaista energiaa, haketta.
Taloudeltaan tasapainossa	<i>Luumäen Energia Oy:</i> Yhtiö toimii kannattavasti ja kykenee huolehtimaan sille kuuluvista hallinto-, kiinteistö- ja lainanhoitomenoista sekä veroista	- Ylijäämäinen tilinpäätös - Tulouttaa kunnalle vuosittain määritetyn summan	Tilinpäätöksen ylijäämäinen. Kunnalle tuloutettu osinkoa.
	<i>Luumäen Energia Oy:</i> Yhtiön hintapolitiikka kilpailukykyinen	- Pidetään nykyiset kaukolämpöasiakkaat	Pidetty nykyiset asiakkaat.
	<i>KOY Luumäen Valliseppä:</i> Yhtiö toimii kannattavasti ja kykenee huolehtimaan lainanhoito- ja muista menoista sekä huolehtii riittävästä kiinteistöjensä suunnitelmallisesta kunnossapidosta	- Tilinpäätös mahdollistaa varausten tekemisen. - Vuosittaiset kunnossapitokustannukset pysyvät talousarvio määrärahojen puitteissa. - Asuntojen täyttöasteessa pyritään 100 %. - Saatavien määrä alenee edellisestä vuodesta -Tyhjien asuntojen osalta mietitään muita käyttötarkoituksia tai vuokrausvaihtoehtoja	- Varauksia ei ole tehty. -Kunnossapitokustannukset pysyneet talousarvion määrärahojen puitteissa. -Asuntojen täyttöaste 93 %. -Saatavien määrä on alentunut 14 % edellisestä vuodesta.
	<i>Muut tytäryhteisöt:</i> Yhtiöt toimivat kannattavasti ja huolehtivat kiinteistöjensä kunnossapidosta	- Vuosittaiset kunnossapitokustannukset pysyvät talousarviomäärärahojen puitteissa.	- Toteutunut.

	<i>Osakkuusyhteisöt:</i> Yhtiöt toimivat kannattavasti ja huolehtivat kiinteistöjen kunnossapidosta	- Vuosittaiset kunnossapitokustannukset pysyvät talousarviomäärärahojen puitteissa. -Mahdollisimman vähän osaomistusasuntojen takaisin lunastamisia	- Toteutunut. -Ei yhtään takaisin lunastamista 2019.
	<i>Kuntayhtymät:</i> Toiminta sopimuksenmukaista, tehokasta ja taloudellista	- Kustannukset pysyvät sopimuksenmukaisina	Eksoten kustannukset ylittivät suunnitellun, mutta perustuivat sopimuksen mukaiseen palvelutuotantoon.
	<i>Koko konsernia koskevat tavoitteet:</i> Konsernivehän alentaminen Investointien tulo-rahoitus % Tilikauden tuloksen kehitys Konsernin pitkäaikaiset vastuut alenevat	- Konsernin velkamäärä alenee edellisestä vuodesta. Mittari: konsernin lainat €/asukas - Investointien tulo-rahoitusprosentti nousee edellisestä vuodesta - Konsernin tilikauden tulos on talousarviovuonna positiivinen - Tilinpäätöksessä pitkäaikaiset vastuut edellisvuotta pienemmät	Toteutunut. Lainat/as 4185, edell. v 4247. Parantunut merkittävästi, 46,3 %, edell. v. 6,1. Ei toteutunut, mutta alijäämä pienentynyt. Toteutunut. Vastuut 2602 t€, edell. v 3478.

1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kiinteistö Oy Vallisevän kiinteistöihin ja talouteen liittyvien riskien vuoksi yhtiön kehittämiseen on panostettava voimakkaasti. Myös erilaiset liiketoiminnan järjestelyt voivat tulla ajankohtaisiksi.

Eksoten talouden tasapainottamiseksi käytiin koko henkilöstön kattavat yhteistoimintaneuvottelut ja kulurakennetta uudistettiin. Eksoten 2019 alijäämä jäänee suunniteltua pienemmäksi. Tätä on edesauttanut laboratorio- ja kuvantamistoiminnan myymisestä HUS:lle sekä Etelä-Karjalan Työkunto Oy:n myynnistä Terveystalolle saatu satunnainen tuotto. Eksoten talouden tervehdyttäminen tulee johtamaan myös palveluverkon merkittävään uudistamiseen.

Koulutuskuntayhtymä Sampon toiminnan yhtiöittämistä selvitettiin, mutta hanke kaatuu Lappeenrannan kielteiseen kantaan. Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa Sampon toimintaedellytyksiin ja johtaa rakenteiden kehittämiseen lähivuosien aikana.

1.6.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaikkiin konserniyhteisöihin on kunnanhallitus valinnut edustajansa. Edustajat informoivat kunnanhallitusta säännöllisesti edustamansa yhteisön tapahtumista. Tarvittaessa kunnanhallitus käyttää omistajaohjaustaan ja ohjeistaa edustajiaan.

Kunnan konserniohjeen mukaan kuntaa tarkastava tilintarkastaja vastaa myös konsernin tytäryhteisöjen tilintarkastuksesta. Tytäryhteisöistä Luumäen Energia Oy:n ja Koy Luumäen Vallisepän taloushallinto on hoidettu kunnan toimesta, As Oy Luumäen Joukolanpuiston ja osakkuusyhteistöt on hoitanut Luumäen Isännöintipiste Oy. Päivittäinen seuranta ja valvonta sisältyy tehtäviin.

1.6.6. Konsernitilinpäätös ja tunnusluvut

1.6.6.1. Konsernituloslaskelma ja tunnusluvut

	2019 (1000 €)	2018 (1000 €)
Toimintatuotot	23 878	23 540
Toimintakulut	-52 358	-51 657
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-45	-40
Toimintakate	-28 525	-28 157
Verotulot	16 787	16 301
Valtionosuudet	12 390	12 016
Rahoitustuotot ja -kulut	1 191	106
Korkotuotot	32	109
Muut rahoitustuotot	1 350	578
Korkokulut	-109	-155
Muut rahoituskulut	-82	-426
Vuosikate	1 843	266
Poistot ja arvonalentumiset	-3 500	-3 297
Satunnaiset erät	262	0
Tilikauden tulos	-1 395	-3 031
Tilinpäätössiirot	7	3
Tilikauden verot		
Laskennalliset verot	-13	-11
Vähemmistöosuudet	31	1
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 370	-3 038

Konsernituloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	45,6 %	45,6 %
Vuosikate / Poistot, %	52,7 %	8,1 %
Vuosikate, euroa/asukas	397,80	57,08
Asukasmäärä 31.12.	4633	4660

1.6.6.2. Konsernituloslaskelman tarkastelu

Kuntakonsernin toimintatuottojen ja – kulujen suhde on edellisen vuoden tasolla. Vuosikate on merkittävästi parantunut, johtuen pääasiassa kunnan ja Eksoten paremmista tuloksista. Tulorahoitus on kuitenkin edelleen alijäämäinen, koska ei riitä kattamaan poistoja.

1.6.6.3. Konsernin rahoituslaskelma ja tunnusluvut

	2019	2018
	(1000 €)	(1000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 843	266
Satunnaiset erät	262	
Tulorahoituksen korjaukset	-1 183	1 008
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 313	-4 337
Rahoitusosuudet investointimenoihin	329	37
Pysyvien vast. hyödykk. luovutustulot	439	338
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 623	-2 688
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000	1 102
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-854	-1 215
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-153	-39
Oman pääoman muutokset	25	25
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant. varojen ja pääomien muut.	-53	-220
Vaihto-omaisuuden muutos	9	30
Saamisten muutos	-227	55
Korottomien velkojen muutos	-544	840
Rahoituksen rahavirta	-797	578
Rahavarojen muutos	-3 420	-2 110

Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	10 399	13 819
Rahavarat 1.1.	13 819	15 930
	-3 420	-2 111

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-16 518	-14 205
Lainanhoitokate	2,24	0,39
Investointien tulorahoitus, %	46,3 %	6,1 %
Kassan riittävyys pv	66	88

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä siltä osin kuin kertymä on laskettavissa. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Lainanhoitokate-tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

1.6.6.4. Konsernitase ja tunnusluvut

VASTAAVAA	2019	2018
	(1000 €)	(1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	140	184
Muut pitkävaikuttaiset menot	144	204
Ennakkomaksut	79	54
	363	442
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 947	4 872
Rakennukset	33 333	32 486
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 628	5 002
Koneet ja kalusto	1 649	1 702
Muut aineelliset hyödykkeet	26	29
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	108	1 496
	45 691	45 587
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	1 049	1 058
Muut saamiset	269	269
	1 318	1 327

TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 209	537
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	373	381
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	618	617
Lyhytaikaiset saamiset	2 322	2 096
Rahoitusarvopaperit	9 277	11 313
Rahat ja pankkisaamiset	1 122	2 506
VASTAAVAA YHTEENSÄ	62 294	64 806

VASTATTAVAA	2019 (1000 €)	2018 (1000 €)
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 750	18 750
Arvonkorotusrahasto	39	39
Muut omat rahastot	476	492
Ed. tk:en yli/alijäämä	15 843	18 942
Tilikauden yli/alijäämä	-1 370	-3 038
	33 738	35 185
VÄHEMMISTÖOSUUDET	135	226
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	269	1 299
	269	1 299
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 323	703
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vpo	18 671	18 517
Pitkäaikainen koroton vpo	1 982	1 899
Lyhytaikainen korollinen vpo	1 006	1 179
Lyhytaikainen koroton vpo	5 169	5 798
	26 829	27 393
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	62 294	64 806

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT:		
	2019	2018
Omavaraisuusaste, %	54,38 %	54,64 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	50,57 %	50,61 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) 1000 €	14 473	15 904
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	3 123,89	3 770,59
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 eur	19 677	19 866
Konsernin lainat eur/asukas	4 247	4 185
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €	23 128	24 089
Lainat ja vuokravastuut 31.12. €/asukas	4 992	5 169
Konsernin lainasaamiset 31.12. 1000 €	1 002	30
Kunnan asukasmäärä	4 633	4 660

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (oma pääoma + vähemmistöosuus + konsernireservi + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)

Muut tunnusluvut lasketaan vastaavalla tavalla kuin kunnan taseen tunnusluvut

1.7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen -1 402 795,73 €, käsittelystä seuraavaa:

- Tuloutetaan investointeihin liittyvää poistoeroa 728 033,50 €
- Tuloutetaan paloaseman investointivaraus 600 000 € ja tehdään poistoeron lisäys.
- Siirretään tilikauden alijäämä 674 762,23 €, edellisten tilikausien yli/alijäämätillille, missä ennen tätä kirjattu aikaisempien tilikausien yli/alijäämiä yhteensä 13,39 M€.

Kunnanhallitus toteaa, että Luumäen kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää, joten tarvetta kuntalain mukaisiin talouden tasapainottamistoimenpiteisiin ei ole.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Käyttötalousoosan toteutuminen

Taloussuunnitelman käyttötalousoosassa valtuusto hyväksyy lautakuntatasoiset toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Taloussuunnitelmassa tavoiteasettelu ja määrärahat muodostavat kokonaisuuden. Valtuustoon nähden sitovia ovat lautakuntatason toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet.

Toiminnallinen tavoite on kuntastrategiasta johdettu, määrärahan käyttötarkoitusta, palvelujen määrää tai laatua tai toiminnan kehittämissuuntaa koskeva tavoite. Tavoite johdetaan tehtävän toiminta-ajatuksesta ja asetetaan määrää tai laatua ilmaisevana tunnuslukuna. Toiminnallinen tavoite on määriteltävissä myös sanallisesti niin, että sen toteutumista on mahdollista arvioida.

Valtuusto on hyväksynyt käyttötalouteen loppusummaltaan 429 400 euron lisätalousarvion kokouksessaan 11.11.2019 § 21 ja 22.

LUUMÄEN KUNTA	Alkuper. talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma EUR	Ylitys/alitus EUR	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT						
Liiketoiminnan myyntitu	659 000	0	659 000	651 563,82	-7 436,18	98,87
Muut suoritt. myyntitu	502 700	0	502 700	787 006,46	284 306,46	156,56
Maksutuotot	288 400	0	288 400	269 368,28	-19 031,72	93,40
Tuet ja avustukset	416 200	-34 250	381 950	444 773,08	62 823,08	116,45
Vuokratuotot	4 442 900	0	4 442 900	4 535 491,99	92 591,99	102,08
Muut toimintatuotot	61 300	-13 750	47 550	115 700,49	68 150,49	243,32
TOIMINTATUOTOT YHT.	6 370 500	-48 000	6 322 500	6 803 904,12	481 404,12	107,61
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-6 042 900	16 600	-6 026 300	-6 224 447,14	-198 147,14	103,29
Henkilösivukulut	-1 495 400	3 400	-1 492 000	-1 431 790,62	60 209,38	95,96
Henkilöstökorvaukset	74 800	0	74 800	102 637,12	27 837,12	137,22
Henkilöstökulut yht	-7 463 500	20 000	-7 443 500	-7 553 600,64	-110 100,64	101,48
Asiakaspalvelujen ostot	-19 327 400	-192 000	-19 519 400	-19 652 430,39	-133 030,39	100,68
Muiden palvelujen ostot	-3 554 400	-128 300	-3 682 700	-3 639 110,82	43 589,18	98,82
Ostot tilikauden aikana	-1 425 400	-24 000	-1 449 400	-1 343 504,79	105 895,21	92,69
Avustukset kotitalouksi	-230 000	0	-230 000	-152 800,58	77 199,42	66,44
Avustukset yhteisöille	-289 000	0	-289 000	-288 931,48	68,52	99,98
Vuokrat	-3 445 900	-57 100	-3 503 000	-3 476 825,12	26 174,88	99,25
Muut toimintakulut	-242 900	0	-242 900	-125 275,58	117 624,42	51,58
TOIMINTAKULUT YHT.	-35 978 500	-381 400	-36 359 900	-36 232 479,40	127 420,60	99,65
TOIMINTAKATE	-29 608 000	-429 400	-30 037 400	-29 428 575,28	608 824,72	97,97

2.1.1. Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus on suoritettu tarkastuslautakunnan alaisena toimintana koskien sekä kuntaa että kuntakonsernia. Tarkastuslautakunnassa on yhteensä viisi (5) jäsentä, joista puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat kuntalain säännöksen mukaisesti valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta on asetettu hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta antaa havainnoistaan oman arviointikertomuksensa vuodelta 2019. Tarkastuslautakunta on 1.6.2017 alkaneella toimikaudella päättänyt tarkastussuunnista sekä laatinut arviointisuunnitelman vuosille 2017 - 2021, mikä arviointisuunnitelma on annettu tiedoksi valtuustolle 16.4.2018. Arviointisuunnitelmaan on merkitty vuosittaiset tarkastuksen painopistealueet. Arviointisuunnitelman mukaiset painopistealueet vuonna 2019 olivat hallinto, sote, kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi, rakentaminen, ympäristö ja turvallisuus.

Valtuusto valitsi kokouksessaan 16.4.2018 § 9 tilintarkastusyhteisöksi kaudelle 2018 – 2019 sekä tilaajan niin halutessa vuosille 2020 – 2021 BDO Auditor Oy:n.

Tilintarkastaja toimii yhteistyössä tarkastuslautakunnan kanssa hyväksytyyn arviointisuunnitelman ja siihen perustuvan työohjelman mukaisesti. Tilintarkastaja antaa tarkastushavainnoistaan oman tarkastuskertomuksensa, joka käsitellään tilinpäätöksen yhteydessä.

Tavoitteena on ollut toimittaa tarkastuslautakunnalle riittävästi materiaalia tarkastuksen suorittamiseksi, hyödyntää tilintarkastuksen havaintoja toiminnan parantamiseen sekä tarkastusten yhteydessä organisaation ja omien toimintatapojen kriittinen tarkastelu, hyvistä käytännöistä oppiminen ja niiden hyödyntäminen omassa toiminnassa.

Tarkastuslautakunnalle on toimitettu sähköisessä muodossa kaikki kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen ja lautakuntien esityslistat liitteineen sekä muu heidän pyytämänsä materiaali. Tilintarkastusten yhteydessä on saatu tilintarkastajalta ohjeita hallinnon ja taloushallinnon tehtävien hoitamiseen.

Tulosalueen toimintakulut, 9 331,45 € (ta 14 400 €), toteutuivat 64,80 % talousarvioon verrattuna.

Kuntastrategian mukainen tavoite	Tarkastuslautakunnan tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Houkutteleva ja palveluiltaan laadukas. Taloudeltaan tasapainossa	Järjestää kunnan hallinnon ja talouden valvonta niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän.	Arviointikertomus laaditaan toukokuun puoleen väliin mennessä	Toteutunut

	Arviointi kohdistetaan tuloksellisuuden kannalta keskeisiin tavoitteisiin ja toimintoihin	Arviointikertomuksessa jokaiselta toimialalta on nostettu vähintään yksi keskeinen tavoite ja toiminto arvioinnin pääkohdaksi	Toteutunut
	Kuntastrategian toteutumisen seuranta	Arviointikertomuksessa on arvioitu tavoitteita ja niiden toteutumista kuntastrategiaankin pohjautuen	Toteutunut

2.1.2. Kunnanhallitus

KUNNANHALLITUS	Alkuper. talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma EUR	Ylitys/alitus EUR	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT						
Muut suoritt. myyntituotot	245 200	0	245 200	262 167,54	16 967,54	106,92
Tuet ja avustukset	91 200	-34 250	56 950	62 321,29	5 371,29	109,43
Vuokratuotot	58 600	0	58 600	58 766,52	166,52	100,28
Muut toimintatuotot	0	0	0	56 376,08	56 376,08	0,00
TOIMINTATUOTOT YHT.	395 000	-34 250	360 750	439 631,43	78 881,43	121,87
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-479 700	0	-479 700	-473 291,74	6 408,26	98,66
Henkilösivukulut	-152 400	0	-152 400	-141 626,56	10 773,44	92,93
Henkilöstökorvaukset	30 800	0	30 800	16 253,46	-14 546,54	52,77
Henkilöstökulut yht	-601 300	0	-601 300	-598 664,84	2 635,16	99,56
Muiden palvelujen ostot	-704 300	-34 100	-738 400	-688 537,15	49 862,85	93,25
Ostot tilikauden aikana	-15 400	0	-15 400	-17 822,13	-2 422,13	115,73
Avustukset kotitalouksi	-10 000	0	-10 000	-9 946,00	54,00	99,46
Avustukset yhteisöille	0	0	0	-13 728,00	-13 728,00	0,00
Vuokrat	-305 700	-15 500	-321 200	-202 341,69	118 858,31	63,00
Muut toimintakulut	-41 900	0	-41 900	-32 891,78	9 008,22	78,50
TOIMINTAKULUT YHT.	-1 678 600	-49 600	-1 728 200	-1 563 931,59	164 268,41	90,49
TOIMINTAKATE	-1 283 600	-83 850	-1 367 450	-1 124 300,16	243 149,84	82,22

Kunnanhallituksen valtuustoa sitova toimintakate alittui n. 243 150 eurolla (17,78 %). Toimintatuotot ylittyivät talousarvioon nähden 21,87 % ja toimintakulut alittivat talousarviovarauksen 9,51 %. Tulojen ylittymisen selittää hallintoon kirjattu, kunnan perintönä saadun maa-alueen arvo. Kuluissa sisäisten vuokrien määrärahaan oli virheellisesti arvioitu sivistyslautakunnalle kuuluva osuus.

Kunnanhallituksen osalta toiminnallisten tavoitteiden asettelu jakautuu kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen tavoitteisiin.

2.1.2.1. Kunnanvaltuusto

Kuntastrategian mukainen tavoite	Kunnanvaltuuston tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Houkutteleva ja palveluiltaan laadukas	Elinympäristön vetovoimaa edistävät päätökset	Tulovero% alle maakunnan keskiarvon, kiinteistövero% alle maakunnan keskiarvon, vuosittain järjestettävä tonttikampanja	Toteutunut
	Digitalisaation edistämistä mahdollistavat päätökset	Sähköisten palveluiden hyödyntäminen, lisääminen ja käyttöönotto kunnan palvelutuotannossa	Ei ole toteutunut
Yritysmuuntoinen ja sijainniltaan loistopaikalla	Elinkeinostrategian laadinta	Vuosittain toteuttavan elinkeinopoliittisen mittariston tulos Etelä-Karjalan kolmen parhaan joukossa	Elinkeinopoliittista mittaristoa ei toteutettu vuonna 2019. Luumäen kunta sai Etelä-Karjalan Yrittäjien yritysmuuntoisen kunnan kunniamaininnan toiminnastaan vuonna 2019.
Taloudeltaan tasapainossa	Strategian toteutumisen seuranta (talous/toiminta)	Vuosittainen tilinpäätös, alijäämää ei synny	Ei ole toteutunut

2.1.2.2. Kunnanhallitus

Kuntastrategian mukainen tavoite	Kunnanhallituksen tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Houkutteleva ja palveluiltaan laadukas	Houkutteleviin asumisen edellytyksiin panostaminen	Positiivinen nettomuutto, tehdyt investoinnit €/asukas	Nettomuutto negatiivinen. Tehdyt investoinnit/asukas 830,94 e (v.2018 655,32)
	Monipuolisen, helposti saatavilla olevan ja laadukkaan palvelutason ylläpitäminen sekä asiakaspalveluun panostaminen	Asiakastytyväisyyskysely vuosittain, tyytyväisyysasteikko 1 - 5, tavoite 3,5 Asioiden käsittelyaika/pv	Asiakastytyväisyyskyselyä ei ole tehty, asioiden käsittelyaikaa ei ole seurattu
	Asumiskustannusten edullisina pitäminen	Asumisen kokonaiskustannukset (kiinteistövero, tulovero, maksut ja taksat) maakunnan keskiarvon alapuolella	Toteutunut. (lähde E-S 8.11.2018).
	Vielä uudistamatta olevien sääntöjen sekä ohjeiden muokkaaminen uuden kuntalain sekä vahvistetun hallintosäännön säännösten mukaisiksi	Ohjeet ja säännöt valmistuneet vuoden 2019 loppuun mennessä	Ei ole toteutunut
Yritysmyönteinen ja sijainniltaan loistopaikalla	Olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten turvaaminen	Aloittaneiden yritysten määrä suurempi kuin lopettaneiden. Yritysneuvonnan kontaktit vähintään 3 kpl/vk. Yrittäjätilaisuuksien määrä 6 kpl/v.	Yritysneuvonnan kontaktit toteutuneet, yrittäjätilaisuuksia järjestettiin 7 kpl.
	Uusien yritysten hankinta	Uusien yritysten määrä 10 kpl/v	Uusien yritysten määrä 23 kp.
	Yrittäjyyden tukeminen ja kannustaminen	Yhteisöveron tuottokehitys positiivinen edellisvuoteen verrattuna	Yhteisöveron tuotto 8,78% suurempi kuin v. 2018.
Taloudeltaan tasapainossa	Tasapainoinen kuntatalous	Vuosikate 50 % pois-toista, tilikauden tulos talousarviossa esitettyä parempi	Vuosikate 36 % pois-toista. Tilikauden tulos talousarviota parempi n. 1,4 milj. e.
	Talouden tehokas ja ajantasainen seuranta	Laaditaan toimielimille kuukausiraportit, neljännesvuosiraportit ja osavuositarkastus 30.6. tilanteesta	Raportit ja osavuositarkastukset on laadittu hallintosäännön mukaisesti.
	Palvelujen tuottaminen kilpailukykyisinä	Palvelutuotannon kustannukset maan keskiarvon alapuolella Käyttäjätyytyväisyyskyselyt	Ei toteudu kaikissa palveluissa. Kokonaisvaltaista kyselyä ei ole tehty, toimialoilla omia kyselyjä asiakkaille.

Hyvinvointiin panostava	Yhteen hiileen puhaltaminen	Yhteistyön arviointikeskustelu 1 krt/v luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken, työhyvinvointikysely koko henkilöstölle joka toinen vuosi, kysely toteutetaan 2019	Toteutunut
--------------------------------	-----------------------------	--	------------

2.1.3. Perusturva

PERUSTURVA	Alkuper. talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma EUR	Ylitys/alitus EUR	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT						
Muut suoritt. myyntituo	35 000	0	35 000	49 729,25	14 729,25	142,08
Tuet ja avustukset	160 000	0	160 000	168 418,47	8 418,47	105,26
Muut toimintatuotot	15 000	-13 750	1 250	1 250,00	0,00	100,00
TOIMINTATUOTOT YHT.	210 000	-13 750	196 250	219 397,72	23 147,72	111,80
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-326 400	35 700	-290 700	-262 237,45	28 462,55	90,21
Henkilösivukulut	-69 900	7 300	-62 600	-51 547,90	11 052,10	82,34
Henkilöstökorvaukset	2 500	0	2 500	6 032,84	3 532,84	241,31
Henkilöstökulut yht	-393 800	43 000	-350 800	-307 752,51	43 047,49	87,73
Asiakaspalvelujen ostot	-19 096 000	-192 000	-19 288 000	-19 357 793,00	-69 793,00	100,36
Muiden palvelujen ostot	-53 100	14 300	-38 800	-44 967,46	-6 167,46	115,90
Ostot tilikauden aikana	-7 900	0	-7 900	-9 664,17	-1 764,17	122,33
Avustukset kotitalouksi	-20 000	0	-20 000	-12 537,74	7 462,26	62,69
Avustukset yhteisöille	-10 000	0	-10 000	-6 203,48	3 796,52	62,03
Vuokrat	-66 900	0	-66 900	-70 840,40	-3 940,40	105,89
Muut toimintakulut	0	0	0	-1 284,56	-1 284,56	0,00
TOIMINTAKULUT YHT.	-19 647 700	-134 700	-19 782 400	-19 811 043,32	-28 643,32	100,14
TOIMINTAKATE	-19 437 700	-148 450	-19 586 150	-19 591 645,60	-5 495,60	100,03

Kunnan strateginen tavoite	Kunnanvaltuuston / Kunnanhallituksen / lautakunnan tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Houkutteleva ja palveluiltaan laadukas	Hyvinvoivat lapsiperheet, työikäiset ja seniorit.	Varhaiskasvatuksen hyvinvointikysely, Kivakoulu-kysely, Elämämme Sankarit kysely, Koulu-terveyskysely (tehdään joka toinen vuosi) ja Sotkanet hyvinvointikertomuksessa olevat indikaattorit-> tulosten seuranta. Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä enintään edellisen vuoden tasolla. Sairastavuusindeksin seuranta.	Ei toteutunut kaikilta osin
	Laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut ja helposti saatavilla olevat keskitetyt palvelut.	Lähipalveluiden säilyminen: hoitoonpääsyn nopeus terveysasemalle ei heikkene edellivuodesta, hoito- ja palvelutakuun toteutuminen, palvelusopimuksen toteutuminen	Ei toteutunut kaikilta osin.
Hyvinvointiin panostava	Työllistymisen ja työllisyyden edistäminen, keskittymällä etenkin pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämiseen.	Työmarkkinatuen kuntasuuden kasvu maksimissaan 5 %, työttömien työnhakijoiden määrä (alle 25 v. ja pitkäaikaisyöttömät) enintään edellisvuoden tasolla.	Työmarkkinatuen kuntasuuden kasvu vuodesta 2018 = 0,69 %; työttömien työnhakijoiden määrä jäi alle 2018 tason
Taloudeltaan tasapainossa	Sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuskohenteiden hillitseminen kunnan omilla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteillä.	Soten nettotoimintamenot.	Eksoten alijäämäkehitys on parantunut sattuinaisten tuottojen avulla. Toimintakate nousut positiiviseksi.

Kunnassa toimii KL 27 § ja 28 § mukainen yhdistetty vanhus- ja vammaisneuvosto, joka on kuntalain mukainen neuvoa antava toimielin. Vanhus- ja vammaisneuvostoon kuuluvat edustajat seuraavista yhteisöistä:

- Inkeri Papp, puheenjohtaja, Kansalliset seniorit
- Elsi Hyypiä, varapuheenjohtaja, Eläkeliitto, Luumäen yhdistys
- Katri Smolander, Luumäen seurakunta
- Kari Tahvanainen, Sotaveteraanit
- Päivi Kärmenniemi, Luumäen kunta, kunnanhallituksen edustaja
- Jaakko Koivisto, Sydänyhdistys
- Kristiina Olander-Salmi, Luumäen Reuma ja Tules kerho
- Pasi Kyllönen, sihteeri

2.1.4. Sivistyslautakunta

SIVISTYSLAUTAKUNTA	Alkuper. talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma EUR	Ylitys/alitus EUR	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT						
Muut suoritt. myyntituo	31 700	0	31 700	227 041,98	195 341,98	716,22
Maksutuotot	195 000	0	195 000	192 677,38	-2 322,62	98,81
Tuet ja avustukset	66 000	0	66 000	129 263,04	63 263,04	195,85
Vuokratuotot	13 000	0	13 000	39 863,43	26 863,43	306,64
Muut toimintatuotot	1 300	0	1 300	10 718,12	9 418,12	824,47
TOIMINTATUOTOT YHT.	307 000	0	307 000	599 563,95	292 563,95	195,30
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-4 234 400	0	-4 234 400	-4 570 741,75	-336 341,75	107,94
Henkilösivukulut	-986 200	0	-986 200	-988 529,76	-2 329,76	100,24
Henkilöstökorvaukset	38 500	0	38 500	61 816,79	23 316,79	160,56
Henkilöstökulut yht	-5 182 100	0	-5 182 100	-5 497 454,72	-315 354,72	106,09
Asiakaspalvelujen ostot	-231 400	0	-231 400	-294 637,39	-63 237,39	127,33
Muiden palvelujen ostot	-967 200	0	-967 200	-1 131 632,25	-164 432,25	117,00
Ostot tilikauden aikana	-336 400	0	-336 400	-365 802,86	-29 402,86	108,74
Avustukset kotitalouksi	-200 000	0	-200 000	-130 316,84	69 683,16	65,16
Avustukset yhteisöille	-140 000	0	-140 000	-130 000,00	10 000,00	92,86
Vuokrat	-2 739 300	0	-2 739 300	-2 871 830,60	-132 530,60	104,84
Muut toimintakulut	-1 600	0	-1 600	-37 220,83	-35 620,83	326,30
TOIMINTAKULUT YHT.	-9 798 000	0	-9 798 000	-10 458 895,49	-660 895,49	106,75
TOIMINTAKATE	-9 491 000	0	-9 491 000	-9 859 331,54	-368 331,54	103,88

Talousarviosta on puuttunut muista suoritteiden myyntituitoista sisäisen ravintolapalvelun myynti koulun keittiöstä. Vastaavasti kulu on jäänyt ottamatta talousarvioon muiden palveluiden ostoihin. Näiden on oltava kirjanpidossa saman lautakunnan sisällä, koska tilastoinnissa on eriteltävä varhaiskasvatus, esiopetus ja lukio muusta toiminnasta.

Sijaisten palkat ovat osittain ylittyneet muutaman pitkäaikaispoissaolon vuoksi.

Vuokrat ylittyvät, koska Joukolaan ja Toukolaan ei ollut kirjattu määrärahaa (kunnanhallituksen kustannuspaikalla), mutta toteuma on kirjattu sivistyslautakunnalle.

Kunnan strateginen tavoite	Sivistyslautakunnan tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Houkutteleva ja palveluiltaan laadukas	Varhaiskasvatussuunnitelmaa vuodelta 2017 toteutetaan	Varhaiskasvatussuunnitelma on käytössä	Toteutunut.
	Varhaiskasvatyüksiköt toimivat laadukkaissa tiloissa	Asiakas- ja henkilöstökyselyt	Toteutunut.
	Kaikkiin varhaiskasvatyüksiköihin toimitetaan ateriapalvelut Taavetin koulu-keskuksesta	Aterioiden toimitusvarmuus	Toteutunut.
	Lukio-opetus tuotetaan laadukkaasti	Taavetin lukio menestyy keskiarvoa paremmin kansallisissa ja alueellisissa lukiovertailuissa	Toteutunut. Taavetin lukio Etelä-Karjalan 3. paras ylioppilaskirjoitusten tulosten perusteella.
	Taiteen perusopetuksen sopimukset uusitaan.	Sopimukset on uusittu vuoden 2019 aikana.	Kymen musiikkiopiston ja kunnan välinen yhteistyösopimus tekemättä johdettua säästökeskustelujen venymisestä.
	Oppimisympäristöt tukevat liikunnallisen elämäntavan kehittämistä kunnassa.	Ulko- ja sisätilat varustetaan liikuntaan innostaviksi. Liikkuva koulu ja lukion urheiluakatemiaopinnot.	Toteutunut.
	Vahvistetaan nuorten osallisuutta	Nuorisovaltuuston toiminta	Vuoden 2019 keväällä nuorisovaltuusto kokoon-tui säännöllisesti. Uusi nuorisovaltuusto saatiin käynnistettyä vasta loka-kuussa 2019.
Yritysmuönteinen	Järjestetään yrittäjyyteen kannustavaa opetusta.	Jatketaan yrittäjyyshankkeita kouluissa yhteistyössä Luumäen yrittäjien kanssa	Toteutunut. Yrittäjyyshankkeita alettiin vahvistaa vielä entisestään lukiossa ja suunnitellaan osuuskuntamallista työskentelyä, jonka toteutus jäi kuitenkin vuodelle 2020.
Taloudeltaan tasapainossa	Varhaiskasvatus- ja opetuspalveluja kehitetään huomioiden lapsi- ja oppilasmäärät.	Varhaiskasvatuspaikkojen täyttöaste on mahdollisimman korkea, samoin käyttöaste	Säästösuunnitelmien myötä Kangasvarren koulun opetusryhmien supistamista alettiin valmistella.
		Alueellisen palvelutarpeen arviointi	Lapsi- ja oppilasmääriä seurataan ja suunnitelmia on tehty niiden mukaisesti.
	Vanhempien ja lasten osallisuutta vahvistetaan toiminnan suunnittelussa	Vanhempainyhdistykset toimivat päiväkodeissa ja kouluissa, oppilaskunnat kouluissa	Toteutunut.

		Neljännesvuosiraportit ja osavuositarkastus ja koko vuosi	Toteutunut
	Kehitetään palvelukykyä hyödyntämällä moniammatillista yhteistyötä	Työhyvinvointikysely 2019	Toteutunut

	pääkirjasto		Kangasvarren kirjasto		yh-teensä	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
avoinna/tuntia	2420	2503	842	738	3262	3241
kävijät	36705	35197	5188	4735	41893	39932
lainaus	41319	48720	9320	13695	50639	62415
liikuntavälinelaina	193	230	0	2	193	232
tapahtumat/kävijät	12/390	35/365	3/20	15/410	15/410	39/405
näyttelyt/kävijät	5/350	7/270	0	5/350	5/350	12/300
henkilökunta/koulu-tuspäiviä	4,5/12,5	4,2/15	0,45/2,5	0,45/3	4,95/15	4,65/18

2.1.5. Tekninen lautakunta

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Alkuper. talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma EUR	Ylitys/alitus EUR	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT						
Liiketoiminnan myyntitu	659 000	0	659 000	651 563,82	-7 436,18	98,87
Muut suoritt. myyntituo	190 800	0	190 800	247 152,36	56 352,36	129,53
Maksutuotot	400	0	400	0,00	-400,00	0,00
Tuet ja avustukset	16 000	0	16 000	27 670,28	11 670,28	172,94
Vuokratuotot	4 371 300	0	4 371 300	4 436 862,04	65 562,04	101,50
Muut toimintatuotot	45 000	0	45 000	47 356,29	2 356,29	105,24
TOIMINTATUOTOT YHT.	5 282 500	0	5 282 500	5 410 604,79	128 104,79	102,43
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-869 600	-19 100	-888 700	-780 475,33	108 224,67	87,82
Henkilösivukulut	-244 100	-3 900	-248 000	-210 920,79	37 079,21	85,05
Henkilöstökorvaukset	3 000	0	3 000	14 171,53	11 171,53	472,38

Henkilöstökulut yht	-1 110 700	-23 000	-1 133 700	-977 224,59	156 475,41	86,20
Muiden palvelujen ostot	-1 136 700	-108 500	-1 245 200	-1 159 977,44	85 222,56	93,16
Ostot tilikauden aikana	-1 062 100	-24 000	-1 086 100	-941 209,30	144 890,70	86,66
Avustukset yhteisöille	-139 000	0	-139 000	-139 000,00	0,00	100,00
Vuokrat	-197 800	-41 600	-239 400	-195 612,43	43 787,57	81,71
Muut toimintakulut	-195 400	0	-195 400	-43 895,90	151 504,10	22,46
TOIMINTAKULUT YHT.	-3 841 700	-197 100	-4 038 800	-3 456 919,66	581 880,34	85,59
TOIMINTAKATE	1 440 800	-197 100	1 243 700	1 953 685,13	709 985,13	157,09

Kunnan strateginen tavoite	Teknisen lautakunnan tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Kasvava, viihtyisä, vetovoimainen elinympäristö	Taavetin veneenlaskupaikan kunnostus	Hanke toteutunut	Toteutunut suunnitellusti
Virtaa Jurvalaan	Lepolan virkistysalueen jatko-suunnittelu	Toteutussuunnitelma urakka-laskentavalmiuteen	Suunnitelmien osalta urakkalaskentavalmiut on.
Modernit tilat ja toimivat yhteydet etätöhyöhön	Uuden paloaseman onnistunut toteutus	Suunnitellut toiminnot pystytään käynnistämään kaikkien toimijoiden osalta	Kaikki suunnitellut toiminnot käynnistyneet ongelmitta. Kalustohalliin olisi pitänyt suunnitella korjaamovalaistus.

2.1.6. Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	Alkuper. talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma EUR	Ylitys/alitus EUR	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT						
Muut suoritt. myyntituo	0	0	0	915,33	915,33	0,00
Maksutuotot	93 000	0	93 000	76 690,90	-16 309,10	82,46
Tuet ja avustukset	83 000	0	83 000	57 100,00	-25 900,00	68,80
TOIMINTATUOTOT YHT.	176 000	0	176 000	134 706,23	-41 293,77	76,54
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-132 800	0	-132 800	-137 700,87	-4 900,87	103,69
Henkilösivukulut	-42 800	0	-42 800	-39 165,61	3 634,39	91,51
Henkilöstökorvaukset	0	0	0	4 362,50	4 362,50	0,00
Henkilöstökulut yht	-175 600	0	-175 600	-172 503,98	3 096,02	98,24
Muiden palvelujen ostot	-693 100	0	-693 100	-613 996,52	79 103,48	88,59
Ostot tilikauden aikana	-3 600	0	-3 600	-9 006,33	-5 406,33	250,18

Vuokrat	-136 200	0	-136 200	-136 200,00	0,00	100,00
Muut toimintakulut	-4 000	0	-4 000	-9 982,51	-5 982,51	249,56
TOIMINTAKULUT YHT.	-1 012 500	0	-1 012 500	-941 689,34	70 810,66	93,01
TOIMINTAKATE	-836 500	0	-836 500	-806 983,11	29 516,89	96,47

Kunnan strateginen tavoite	Ympäristölautakunnan tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2019
Voimakkaasti elävä	Viranhaltijapäätöksinä tehtävät lupa-, ilmoitus- ja lausuntoasiat ratkaistaan 4 viikon kuluessa hakemuksen ja sen täydennysten saamisesta.	Lupien käsittelyaika keskimäärin 4 viikkoa	Tavoitteeseen ei päästy. Haasteita aiheutti henkilöstövaje ja osoitejärjestelmän puutteet / ristiriidat.

2.2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ulkoinen ja sisäinen)

Tuloslaskelmaosan suurin yksittäinen poikkeama on muissa rahoitustuotoissa. Rahoitusarvopapereiden luovutusvoittoja kertyi tilikaudella 365 669 e ja edellisen vuoden tilinpäätökseen tehdyn arvonalennuskirjauksen peruutus 375 342 euroa 31.12.2019 olleiden markkina-arvojen mukaiseksi.

Verotulojen ja valtionosuuksien tuloarvioita on valtuuston päätöksellä korjattu ja näin toteutuivat arvioidun mukaisesti.

	Toteutuma 2018	Alkuper. talousarvio 2019	Ta-muutos	Ta + muutokset yhteensä	Toteutuma 2019 EUR	Tot ero €	Tot %
TULOSLASKELMA							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot	1 610 027	1 161 700	0	1 161 700	1 438 570,28	269 434,10	123,83
Maksutuotot	295 910	288 400	0	288 400	269 368,28	-19 031,72	93,40
Tuet ja avustukset	401 910	416 200	-34 250	381 950	444 773,08	62 823,08	116,45
Vuokratuotot	4 559 310	4 442 900	0	4 442 900	4 535 491,99	92 591,99	102,08
Muut toimintatuotot	87 059	61 300	-13 750	47 550	115 700,49	68 150,49	243,32
TOIMINTATUOTOT YHT.	6 954 216	6 370 500	-48 000	6 322 500	6 803 904,12	481 404,12	107,61
TOIMINTAKULUT							
Palkat ja palkkiot	-6 097 102	-6 042 900	16 600	-6 026 300	-6 224 447,14	-198 147,14	103,29
Henkilösivukulut	-1 482 517	-1 495 400	3 400	-1 492 000	-1 431 790,62	60 209,38	95,96

Henkilöstökorvaukset	92 182	74 800	0	74 800	102 637,12	27 837,12	137,22
Henkilöstökulut yht	-7 487 436	-7 463 500	20 000	-7 443 500	-7 553 600,64	-110 100,64	101,48
Asiakaspalvelujen ostot	-19 434 401	-19 327 400	-192 000	-19 519 400	-19 652 430,39	-133 030,39	100,68
Muiden palvelujen ostot	-3 477 017	-3 554 400	-128 300	-3 682 700	-3 639 110,82	43 589,18	98,82
Ostot tilikauden aikana	-1 311 901	-1 425 400	-24 000	-1 449 400	-1 343 504,79	105 895,21	92,69
Avustukset	-604 116	-519 000	0	-519 000	-441 732,06	77 267,94	85,11
Vuokrat	-3 497 752	-3 445 900	-57 100	-3 503 000	-3 476 825,12	26 174,88	99,25
Muut toimintakulut	-227 825	-242 900	0	-242 900	-125 275,58	117 624,42	51,58
TOIMINTAKULUT YHT.	-36 040 448	-35 978 500	-381 400	-36 359 900	-36 232 479,40	127 420,60	99,65
TOIMINTAKATE	-29 086 232	-29 608 000	-429 400	-30 037 400	-29 428 575,28	608 824,72	97,79
Verotulot	16 300 786	17 552 000	-842 000	16 710 000	16 786 899,16	-76 899,16	100,46
Valtionosuudet	11 675 450	11 748 900	220 820	11 969 720	12 032 244,00	-62 524,00	100,52
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	159 251	199 900	0	199 900	100 508,12	99 391,88	50,28
Muut rahoitustuotot	562 682	645 500	0	645 500	1 411 841,75	-766 341,75	218,72
Korkokulut	-25 515	-21 200	0	-21 200	-26 430,56	5 230,56	124,67
Muut rahoituskulut	-425 745	-52 400	0	-52 400	-78 273,84	25 873,84	149,38
Rahoitustuotot ja -kulut yht	270 673	771 800	0	771 800	1 407 645,47	-635 845,47	182,38
VUOSIKATE	-839 324	464 700		-585 880	798 213,35	-1 438 093,35	-136,24
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunn.mukaiset poistot	-2 097 820	-2 220 700	0	-2 220 700	-2 201 009,08	-19 690,92	99,11
Satunnaiset erät	211 680						
TILIKAUDEN TULOS	-2 725 464	-1 756 000		-2 806 580	-1 402 795,73	-1 457 784,27	49,98
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	911 795	765 000	0	765 000	128 033,50	636 966,50	16,74
Varausten lis.(-)tai väh.(+)				0	600 000,00	-600 000,00	
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 813 669	-991 000	-1 050 580	-2 041 580	-674 762,23	-1 420 817,77	33,05

Verotulojen erittely

VEROTU- LOT	Toteutuma 2018	Alkuper. ta 2019	Ta muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2019	Tot.ero €	Tot %
Kunnan tu- lovero	12 821 704,79	13 915 000	-914 000	13 001 000	13 095 563,86	94 563,86	100,73
Osuus yh- teisöveron tuotosta	1 966 357,02	2 139 000	64 000	2 203 000	2 171 107,02	-31 892,98	98,55
Kiinteistö- vero	1 512 723,75	1 498 000	8 000	1 506 000	1 520 228,28	14 228,28	100,94
Yhteensä	16 300 785,56	17 552 000,00	-842 000,00	16 710 000,00	16 786 899,16	76 899,16	100,46

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo milj.€	Muutos
2011	18,00 %	68,6	6,19 %
2012	18,00 %	70,1	2,19 %
2013	18,00 %	71,8	2,43 %
2014	19,00 %	73,2	1,95 %
2015	19,75 %	72,5	-0,96 %
2016	19,75 %	73,3	1,10 %
2017	19,75 %	72,4	-1,23 %
2018	20,50 %	71,6	-1,10 %

Kiinteistöveroprosentit			
	Yleinen	Vak. asuinraken- nukset	Muut asuinrak.
2012	0,60 %	0,32 %	0,80 %
2013	0,70 %	0,40 %	0,95 %
2014	0,70 %	0,40 %	0,95 %
2015	0,80 %	0,40 %	0,95 %
2016	0,80 %	0,40 %	0,95 %
2017	0,95 %	0,45 %	0,95 %
2018	0,95 %	0,45 %	1,00 %
2019	0,95 %	0,45 %	1,00 %

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Toteutuma 2018	Alkuper. ta 2019	Ta muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma 2019	Tot.ero €	Tot %
Kunnan perus- palv. valtion- osuus	10 246 070,00	9 957 200	211 826	10 169 026	10 253 018,00	83 992,00	100,83
Verotulotasaus	1 987 572,00	2 349 900	50	2 349 950	2 349 948,00	-2,00	100,00
Opetus- ja kultt.toimen muut	-558 192,00	-558 200	8 944	-549 256	-570 722,00	466,00	103,91
Yhteensä	11 675 450,00	11 748 900,00	220 820,00	11 969 720,00	12 032 244,00	62 524,00	100,52

2.3. Investointien toteutuminen

Investointiosan sitovuustaso valtuuston nähden on hankekohtainen toimintakate.

	Kustannusarvio	Edell.v.käyttö	Alkuper. talousarvio	Ta-muutos	Ta + muutos yhteensä	Toteutuma EUR	Toteutuma %	
3	Investointiosa							
1110	MAA-ALUEET							
	MENOT					-51 590,33		
9110	KÄYTTÖMAISUUSOSAKKEET							
	MENOT					-76 805,18		
	TULOT					38 965,73		
9600	KUNNANHALLITUS INV							
103	Etätoimiston varustus kunnanta							
*	MENOT		-12 000	0	-12 000	0,00	0,00	
9640	SIVISTYSLAUTAKUNTA							
352	Taavetin päiväkotit							
	TULOT					20 000,00		
359	Koulukesk keittiön laitteet							
*	MENOT		-80 000	0	-80 000	-68 924,02	86,16	
361	Kangasvarren koulun suunn.							
*	MENOT		-35 000	0	-35 000	-2 430,34	6,94	
362	C-koulun saneer. hanke suunn.							
*	MENOT		-35 000	0	-35 000	-16 666,64	47,62	
363	Alakoulun pihan kiip.te-line							
*	MENOT		-15 000	0	-15 000	-23 799,92	158,67	
733	Jäähallin rungon korjaus							
*	MENOT		0	0	0	-733,06	0,00	
9670	TEKNINEN LTK INV							
715	Jätevedenpuhdistus toiminnan parant							
*	MENOT	1 000 000,00	-487 737,57	-500 000	0	-500 000	-380 628,81	76,13

723	Viihtyisyys, tori					
*	MENOT	-30 000	0	-30 000	-33 927,79	113,09
	TULOT				2 000,00	
732	Maanhankinta 2019					
*	MENOT	-15 000	0	-15 000	-13 059,49	87,06
733	Jäähallin rungon korjaus					
*	MENOT	-350 000	0	-350 000	-51 896,47	14,83
734	Puukylän VSS:n loppu-osa					
*	MENOT	-15 000	0	-15 000	0,00	0,00
735	Vuosittaiset asfaltoinnit					
*	MENOT	-100 000	0	-100 000	-119 976,58	119,98
736	Kivijärventien asfaltointi					
*	MENOT	-90 000	0	-90 000	-91 419,87	101,58
737	Leikkipuistot ja yl. alueet					
*	MENOT	-12 000	0	-12 000	-14 033,52	116,95
738	Lepola					
*	MENOT	-50 000	0	-50 000	-28 948,30	57,90
739	Katuvalaistuksen saneeraus					
*	MENOT	-150 000	0	-150 000	-178 124,95	118,75
740	Perälän kevyenliik.väylän val.					
*	MENOT	-120 000	0	-120 000	-129 939,46	108,28
741	Perälän asuinalueen valaistus					
*	MENOT	-60 000	0	-60 000	-17 280,00	28,80
742	Hankesuunnittelu					
*	MENOT	-50 000	0	-50 000	-24 016,50	48,03
744	Savinielementie jätevesipumppaam					
*	MENOT	-29 000	0	-29 000	-7 666,13	26,43
745	Kunnallistekniikan korjausinv.					
*	MENOT	-115 000	0	-115 000	-109 176,30	94,94

746	Laukuslahden katujen päällyst.						
*	MENOT		-64 000	0	-64 000	-21 965,60	34,32
747	Taav hiekkakentän san tekoonurm						
*	MENOT		-10 000	0	-10 000	-5 627,00	56,27
9680	YMPÄRISTÖLTK INV						
801	Paloaseman tilaratk						
*	TULOT		260 000	0	260 000	220 000,00	84,62
*	MENOT	2 743 000,00	-632 065,64	-2 143 000	0	-2 159 323,10	100,76
802	Maiseman parannus Jurvala						
*	MENOT		-40 000	0	-40 000		0,00
	TULOT, EDELL.VUODEN OIKAISU					93,74	
KAIK KI	KAIKKI YHTEENSÄ						
*	TULOT		260 000	0	260 000	280 965,73	84,62
*	MENOT		-4 120 000	0	-4 120 000	-3 627 865,62	84,94

2.4. Rahoitusosan toteutuminen

	Määrärahat 1000€				
	TA2019	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	464 700	-1 050 580	-585 880	798 213	1 384 093
Satunnaiset erät				0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-50 000		-50 000	-939 292	-889 292
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-4 120 000		-4 120 000	-3 627 866	492 134
Rahoitusosuudet invest.menoihin	260 000		260 000	242 000	-18 000
Pys.vast. hyödykk luovutustulot	100 000		100 000	38 966	-61 034
Varsinainen toiminta ja investoinnit, netto	-3 345 300	-1 050 580	-4 395 880	-3 487 978	907 902
Rahoitustoiminta					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset	35 000		35 000	0	-35 000
Lainakannan muutokset				0	0
Pitkäaik.lainojen lisäys	1 000 000		1 000 000	1 000 000	0
Pitkäaik.lainojen vähennys	-9 600		-9 600	-9 600	0
Oman pääoman muutokset					
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	0		0	-833 566	-833 566
Vaikutus maksuvalmiuteen	-2 319 900	-1 050 580	-3 370 480	-3 331 144	39 336

2.5. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

KÄYTTÖTALOUSOSA	Sito- vuus	Määrärahat					Tuloarviot				
		TA	TA- muu- tok- set	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keam a	TA	TA- muu- tok- set	TA muu- tosten jälkeen	Toteu- tuma	Poik- keama
Kunnahallitus	N	1 679	49	1 728	1 564	-164	395	-34	361	440	79
Perusturvalauta- kunta	N	19 647	135	19 782	19 811	29	210	-14	196	219	23
Sivistyslautakunta	N	9 798		9 798	10 459	661	307		307	600	293
Tekninen lauta- kunta	N	3 842	197	4 039	3 457	-582	5 282		5 282	5 410	128
Ympäristölauta- kunta	N	1 012	0	1 012	941	-71	176	0	176	135	-41
Yhteensä		35 978	381	36 359	36 232	-127	6 370	-48	6 322	6 804	482
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot						0	17 552	-842	16 710	16 787	77
Valtionosuudet							11 749	220	11 969	12 032	63
Rah.tulot ja menot		73		73	104	31	845		845	1 512	667
Yhteensä		73	0	73	104	31	30 146	-622	29 524	30 331	807
INVESTOINTIOSA											
Yhteensä		4 120	0	4 120	3 628	-492	260		260	281	21
RAHOITUSOSA											
Tulorah korjerät		50		50	939	889	0		0	0	0
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäyk- set											
Antolainasaamisten vä- hennykset							35		35	0	-35
Lainakannan muu- tokset											0
Pitkäaikaisten lainojen li- säys							1 000		1 000	1 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vä- hennys		10		10	10	0					
Muut maksuvalm muutok- set					834	834	100		100		-100
Vaikutus maksuvalmiuteen		0	0	0	0	0	2 320	1 051	3 371	3 331	-40
Yhteensä		60	0	60	1 783	1 723	3 455	1 051	4 506	4 331	-175
Kaikki yhteensä		40 231	381	40 612	41 747	1 135	40 231	381	40 612	41 747	1 135

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma vertailutietoineen (ulkoinen)

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	956 735,22	1 115 720,65
Maksutuotot	269 368,28	295 909,86
Tuet ja avustukset	444 773,08	401 910,43
Vuokratuotot	1 223 991,91	1 206 976,78
Muut toimintatuotot	115 700,49	87 058,67
TOIMINTATUOTOT	3 010 568,98	3 107 576,39
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Maksetut palkat ja palkkiot	-6 224 447,14	-6 097 101,70
Henkilöstökorvaukset	102 637,12	92 182,33
Palkat ja palkkiot	-6 121 810,02	-6 004 919,37
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 255 648,35	-1 259 410,66
Muut henkilösivukulut	-176 142,27	-223 106,08
Henkilösivukulut	-1 431 790,62	-1 482 516,74
Henkilöstökulut yht	-7 553 600,64	-7 487 436,11
Asiakaspalvelujen ostot	-19 652 430,39	-19 434 401,22
Muiden palvelujen ostot	-3 177 411,37	-3 003 108,58
Palvelujen ostot yht	-22 775 841,76	-22 437 509,80
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 323 369,18	-1 291 503,50
Avustukset	-441 732,06	-604 115,89
Vuokrakulut	-165 325,04	-145 418,52
Muut toimintakulut	-125 275,58	-227 824,93
TOIMINTAKULUT YHT.	-32 439 144,26	-32 193 808,75
TOIMINTAKATE	-29 428 575,28	-29 086 232,36
Verotulot	16 786 899,16	16 300 785,56
Valtionosuudet	12 032 244,00	11 675 450,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	100 508,12	159 250,87
Muut rahoitustuotot	1 379 468,57	562 681,85
Korkokulut	-26 430,56	-25 515,13
Muut rahoituskulut	-45 900,66	-425 744,51
Rahoitustuotot ja -kulut yht	1 407 645,47	270 673,08
VUOSIKATE	798 213,35	-839 323,72

Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn.mukaiset poistot	-2 201 009,08	-2 097 820,41
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	0,00	211 680,00
TILIKAUDEN TULOS	-1 402 795,73	-2 725 464,13
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	128 033,50	911 795,39
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	600 000,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-674 762,23	-1 813 668,74

3.2. Rahoituslaskelma vertailutietoineen

RAHOITUSLASKELMA	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	798 213,35	-839 323,72
satunnaiset erät	0,00	211 680,00
Tulorahoituksen korjauserät	-939 291,77	1 335 966,97
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 627 865,62	-3 099 467,73
Rah.osuudet investointimen.	242 000,00	30 000,00
Pysyvien vast.hyöd.luovutust.	38 965,73	26 600,00
Toiminnan ja inv. rahavirta	-3 487 978,31	-2 334 544,48
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaik.lainojen lisäys	1 000 000,00	
Pitkäaik.lainojen vähennys	-9 599,56	-9 599,56
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muut.	-31 514,87	-226 060,38
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	5 199,61
Saamisten muutos	3 161,74	26 707,17
Korottomien velkojen muutos	-805 213,25	863 071,70
Rahoituksen rahavirta	156 834,06	659 318,54
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 331 144,25	-1 675 225,94

Rahavarat 31.12.	9 790 459,08	13 121 603,33
Rahavarat 1.1.	13 121 603,33	14 796 829,27
	-3 331 144,25	-1 675 225,94

3.3. Tase vertailutietoineen

T A S E	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	39 119,57	82 140,98
Aineettomat hyödykkeet yht.	39 119,57	82 140,98
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	4 321 503,56	4 240 275,90
Rakennukset	17 992 147,80	16 319 157,87
Kiinteät rakenteet ja laitt	4 810 479,53	4 090 879,95
Koneet ja kalusto	187 960,59	212 965,80
Ennakkomaksut ja kesk.er.h.	79 452,16	1 377 191,35
Aineelliset hyödykkeet yht.	27 391 543,64	26 240 470,87
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	5 768 293,16	5 713 861,94
Muut lainasaamiset	1 199 528,75	1 199 528,75
Sijoitukset yht.	6 967 821,91	6 913 390,69
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	34 398 485,12	33 236 002,54
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahj.rahastojen erityiskatt.	181 601,72	178 286,82
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	181 601,72	178 286,82
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Muu vaihto-omaisuus	228 143,90	228 143,90
Vaihto-omaisuus yht.	228 143,90	228 143,90
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	1 164 960,49	1 163 960,49
Pitkäaik.saamiset yht.	1 164 960,49	1 163 960,49
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	404 345,90	510 665,62
Lainasaamiset	95 213,00	35 500,00
Muut saamiset	36 278,39	64 002,29
Siirtosaamiset	278 580,08	208 411,20
Lyhytaikaiset saamiset yht.	814 417,37	818 579,11
Saamiset yht.	1 979 377,86	1 982 539,60

Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	1 405 877,79	1 353 097,32
Sijoitukset rahamarkkinainst	7 858 250,00	9 947 301,72
Rahoitusarvopaperit yht.	9 264 127,79	11 300 399,04
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset yht.	526 331,29	1 821 204,29
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT	11 997 980,84	15 332 286,83
VASTAAVAA YHTEENSÄ	46 578 067,68	48 746 576,19

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-18 750 204,12	-18 750 204,12
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	-13 391 081,91	-15 204 750,65
Tilikauden yli-/alijäämä	674 762,23	1 813 668,74
OMA PÄÄOMA YHT	-31 466 523,80	-32 141 286,03
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUK.		
Poistoero	-6 879 197,43	-7 007 230,93
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	-600 000,00
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR	-6 879 197,43	-7 607 230,93
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	-424 300,00	-1 347 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET YHT	-424 300,00	-1 347 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	-773,00	-773,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	-244 004,92	-272 204,89
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT	-244 777,92	-272 977,89
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.lait	-3 666 084,98	-2 780 201,98
Saadut ennakot	-1 067 933,61	-1 001 340,53
Muut velat	-381 947,82	-365 723,40
Siirtovelat	-527 491,00	-527 491,00
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	-5 643 457,41	-4 674 756,91
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.lait	-114 117,00	-9 599,56
Saadut ennakot	-4 778,47	-5 032,07

Ostovelat	-581 756,47	-871 682,98
Muut velat	-158 104,25	-240 667,19
Siirtovelat	-1 061 054,93	-1 576 342,63
Lyhytaikainen vieras pääoma	-1 919 811,12	-2 703 324,43
VIERAS PÄÄOMA YHT	-7 563 268,53	-7 378 081,34
VASTATTAVAA	-46 578 067,68	-48 746 576,19

3.4. Konsernilaskelmat vertailutietoineen

3.4.1. Konsernituloslaskelma

	2019	2018
TULOSLASKELMA		
Toimintatuotot	23 878 426,58	23 539 908,44
Toimintakulut	-52 358 077,35	-51 657 068,20
Osuus osakkuusyhteisöjen voito	-45 654,81	-39 933,22
Toimintakate	-28 525 305,58	-28 157 092,98
Verotulot	16 786 899,16	16 300 785,56
Valtionosuudet	12 390 047,13	12 016 015,04
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	31 843,72	108 880,53
Muut rahoitustuotot	1 350 126,07	578 130,32
Korkokulut	-108 445,69	-155 181,94
Muut rahoituskulut	-82 316,31	-425 955,01
Vuosikate	1 842 848,50	265 581,52
Poistot	-3 499 633,52	-3 296 577,34
Satunnaiset erät	261 988,24	
Tilikauden tulos	-1 394 796,78	-3 030 995,82
Tilinpäätössirrot	7 235,17	3 273,15
Tilikauden verot	-201,24	-48,82
Laskennalliset verot	-13 305,91	-11 411,56
Vähemmistöosuudet	31 341,71	927,74
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-1 369 727,05	-3 038 255,31

3.4.2. Konsernin rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	2019	2018
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 842 848,50	265 581,52
Satunnaiset erät	261 988,24	
Tilikauden verot	-201,24	-48,82
Tulorahoituksen korjauserä	-1 183 125,16	1 008 006,38
Toiminnan rahavirta yhteensä	921 510,34	1 273 539,08
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 312 657,58	-4 337 385,26
Rahoitusosuudet investoin	328 551,32	36 600,00
Pysyvien vastaavien luovu	439 135,78	338 502,67
Investointien rahavirta yhteen	-3 544 970,48	-3 962 282,59
Toiminnan ja investointien rah	-2 623 460,14	-2 688 743,51
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen lisäykset		
Antolainojen vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen l	1 000 000,00	1 101 911,35
Pitkäaikaisten lainojen v	-854 317,63	-1 215 388,85
Lyhytaikaisten lainojen m	-152 565,98	-38 925,23
Oman pääoman muutokset	25 437,36	25 437,36
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen po. ja va	-52 706,39	-220 000,93
Vaihtomaisuuden muutos	8 594,17	30 197,05
Saamisten muutos	-226 896,74	54 926,01
Korottomien velkojen muut	-544 517,74	839 610,87
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-796 972,95	577 767,63
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 420 433,09	-2 110 975,88
Rahavarat 31.12	10 398 815,72	13 819 248,81
Rahavarat 1.1.	13 819 248,81	15 930 224,69
RAHAVAROJEN MUUTOS	-3 420 433,09	-2 110 975,88

3.4.3. Konsernitase

	2019	2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet:		
Aineettomat oikeudet	139 265,31	183 687,55
Muut pitkävaikutteiset men	144 200,52	203 867,89
Ennakkomaksut	79 373,34	54 633,23
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	362 839,17	442 188,67
Aineelliset hyödykkeet:		
Maa- ja vesialueet	4 946 605,54	4 872 068,74
Rakennukset	33 332 976,27	32 486 176,11
Kiinteät rakenteet ja lait	5 627 950,12	5 001 935,17
Koneet ja kalusto	1 649 200,31	1 701 991,54
Muut aineelliset hyödykkeet	26 165,95	28 665,95
Ennakkomaksut ja keskenerä	108 251,01	1 496 609,56
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	45 691 149,20	45 587 447,07
Sijoitukset:		
Tytäryhtiöosakkeet ja osuu	605,00	589,75
Osakkusyhtiöosuudet	529 303,62	540 314,99
Muut osakkeet ja osuudet	519 460,10	516 610,42
Muut lainasaamiset	268 172,77	268 172,76
Muut saamiset	873,20	873,20
Sijoitukset yhteensä	1 318 414,69	1 326 561,12
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	1 035 251,90	358 355,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	174 013,52	178 286,82
Toimeksiantojen varat yhteensä	1 209 265,42	536 641,82
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus:		
Aineet ja tarvikkeet	127 666,50	133 914,83
Keskeneräiset tuotteet	16 912,90	19 258,74
Muu vaihto-omaisuus	228 143,90	228 143,90
Vaihto-omaisuus yhteensä	372 723,30	381 317,47
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset:		
Lainasaamiset	21 969,58	21 090,98
Muut saamiset	596 019,77	596 205,75
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset (ly)	677 687,57	966 420,85
Lainasaamiset (ly)	979 529,85	471 416,29
Muut saamiset (ly)	224 784,64	282 081,53
Siirtosaamiset (ly)	440 304,63	376 183,92
Saamiset yhteensä	2 940 296,04	2 713 399,32
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	1 405 877,79	1 353 097,32
Sijoitukset rahamarkkinain	7 858 250,00	9 947 301,72
Muut arvopaperit	12 709,12	12 573,49
Rahoitusarvopaperit yhteensä	9 276 836,91	11 312 972,53
Rahat ja pankkisaamiset	1 121 978,81	2 506 276,28
VASTAAVAA YHTEENSÄ	62 293 503,54	64 806 804,28

	2019	2018
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 750 204,12	18 750 204,12
Arvonkorotusrahasto	39 149,44	39 149,44
Muut omat rahastot	475 393,56	492 218,62
Ed.tilikausien yli-/alijää	15 842 975,44	18 941 956,93
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 369 727,05	-3 038 255,31
Oma pääoma yhteensä	33 737 995,51	35 185 273,80
Vähemmistöosuudet	134 755,55	225 978,73
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	269 194,21	1 299 049,65
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	1 049 649,90	393 319,29
Lahjoitusrahastojen pääoma	272 451,27	308 983,13
Muut toimeksiantojen pääom	934,63	816,18
Toimeksiantojen pääomat yhteen	1 323 035,80	703 118,60
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen:		
Lainat rahoitus- ja vakuut	18 670 954,45	18 517 108,24
Saadut ennakot	1 067 933,60	1 001 340,53
Liittymismaksut ja muut ve	405 827,56	389 611,39
Siirtovelat	508 386,70	508 386,70
Pitkäaikainen vieras pääoma yht.	20 653 102,31	20 416 446,86
Lyhytaikainen:		
Lainat rahoitus- ja vakuut	1 004 727,94	1 179 183,09
Lainat julkisyhteisöiltä	1 713,60	1 713,60
Saadut ennakot	35 369,52	39 309,86
Ostovelat	1 484 391,44	1 677 921,40
Liittymismaksut ja muut velat	740 513,31	777 736,02
Siirtovelat	2 789 793,26	3 195 509,85
Laskennalliset verovelat	118 911,08	105 562,80
Lyhyt aikainen vieras pääoma yht.	6 175 420,15	6 976 936,62
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	62 293 503,54	64 806 804,26

4. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.1.1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja –menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti lukuun ottamatta verotuloja, jotka on kirjattu tilitysjankohdan mukaisesti asianomaiselle tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat:

Pysyvien vastaavien arvostus:

Pysyvien vastaavien hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun, kunnanvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman muutoksen 11.11.2019, joka on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus:

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuus:

Vaihto-omaisuuden arvostus:

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO –periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai sitä alemman todennäköisen hankintameno tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus:

Rahoitusomaisuuden arvostus:

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

4.1.2. Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Toimintakertomuksessa esitetyt tiedot ovat pääosiltaan vertailukelpoisia edelliseen toimintakertomusvuoteen.

Käyttötalouteen on kirjattu perusturvan tehtäväalueelle yhteensä 54 000 euron pakollinen varaus asiakaspalveluiden ostoon kuntayhtymiltä. Edellisellä tilikaudella varauستا on kirjattu 384 000 e. Varaus on kunnan osuus Eksoten alijäämistä.

Poistoihin sisältyy 109 862,91 euron kertaerä, jolla on kirjattu käyttöomaisuudesta käytöstä pois jääneen tukiaseman ja valokuituverkon suunnittelun jäljellä oleva menojäännös.

4.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

4.2.1. Konsernitilinpäätöstä koskevat laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä sekä kunnan tytäryhtiöt.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöverot on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen velkaan.

Pakolliset varaukset

Pakollinen varaus kunnan osuudesta Eksoten alijäämään vuodelta 2018 384 000 €, on konsernitilinpäätöksessä eliminoitu. Tilikauden muutos, 54 000 €, on poistettu konsernista peruuttamalla erät kunnan erillistilinpäätöksestä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Tytäryhtiöiden vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu kunnan poistosuunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmaan tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseeseen edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Kuntayhtymät

Kuntayhtymät on yhdistelty peruspääomaosuuden mukaisesti.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä As Oy Luumäen Valliheikki ja As Oy Parsikonpuisto on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. As Oy Luumäen Rinnepuistoa ja As Oy Taavetin Käpykujaa ei ole yhdistelty, koska yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan.

4.3. Tuloslaskelman liitetiedot

4.3.1. Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Yleishallinto	380 796,54	306 980,67	203 408,43	127 984,98
Sosiaali- ja terveystoimi	18 520 036,45	18 064 566,96	219 397,72	295 882,36
Opetus- ja sivistystoimi	495 136,95	444 532,78	431 059,21	369 358,36
Yhdyskuntapalvelut	4 482 456,64	4 723 828,04	2 156 703,62	2 314 350,69
Toimintatuotot yhteensä	23 878 426,58	23 539 908,45	3 010 568,98	3 107 576,39

Toimintatuottojen erittely ulkoisista eristä.

4.3.2. Tuet valtuustoryhmille

Valtuustoryhmille ei ole annettu taloudellista tukea. Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi on tuettu ryhmien sisäistä toimintaa antamalla mahdollisuus käyttää kunnan tiloja ryhmien kokoontumista varten.

4.3.3. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet kunnan tilinpäätöksessä

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelma on laadittu pääsääntöisesti Kilan kuntajaoston suosituksen mukaisesti noudattaen lyhimpiä ohjeen mukaisia poistoajoja tasapoistoissa ja suurimpia poistoprosentteja.

Valtuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman muutoksen 11.11.2019. Tilikauden alusta aletaan poistojen laskennassa käyttämään 15 %:n jäännösarvoa vesilaitoksen verkos-

ton sekä tie- ja infrarakenteiden osalta. Poistoaikoja on muutettu puurakenteisten hallinto- ja laitosrakennusten osalta 30 v:een (ennen 20 v) ja kivirakenteisten 50 v:een (ennen 30 v).

	Poistomenetelmä	Poisto-aika/pros.
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 v
Muut	tasapoisto	2 v
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v
Hallinto- ja laitosrakennukset		
-puurakenteiset	tasapoisto	30 v
-kivirakenteiset	tasapoisto	50
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 v
Kiinteät rakenteet ja laitteet	menojäännöspoisto	10-25 %
Koneet ja kalusto	tasapoisto	3-10 v
Hankinta-arvoltaan alle 10 000 € hintaiset		
pysyvien vastaavien hankinnat on kirjattu		
vuosikuluiksi. (Kv 19.9.2016)		

4.3.4. Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Potilasvakuutusvahinkomaksu 1.1.	316 049,65	304 029,31		
muutos	-53 155,44	12 020,34		
Potilasvakuutusvahinkomaksu 31.12.	262 894,21	316 049,65		
Muut pakolliset varaukset:				
Osuus Eksoten alijäämästä			418 000,00	364 000,00
Pelastuslaitoksen varallaolokorv.			6 300,00	
Vastuut yhteensä	262 894,21	620 078,96	424 300,00	364 000,00

4.3.5. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja –tappiot

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa-alueet	6 490,33	11 033,03	6 490,33	11 033,03
Osakkeet	8 254,58		7 970,05	
Koneet ja kalusto	3 225,81		3 225,81	
Myyntivoitot yhteensä	17 970,72	11 033,03	17 686,19	11 033,03
Osakkeet	1094,42		1094,42	
Myyntitappiot yhteensä	1 094,42	0,00	1 094,42	0,00

4.3.6. Satunnaisten tuottojen erittely

	Konserni	
	2019	2018
Satunnaiset tuotot		
Osakkeiden luovutusvoitto	143 286,69	
Liiketoimintakauppa	118 701,54	
Satunnaiset tuotot yhteensä	261 988,24	0,00

4.3.7. Osinkotuotot

	Kunta	
	2019	2018
Osinkotuottojen erittely		
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöiltä	20 000,00	
Osinkotuotot muista yhteisöistä	384 370,49	421 143,54
Osinkotuotot yhteensä	404 370,49	421 143,54

4.4. Taseen liitetiedot

4.4.1. Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	39 149,44	39 149,44	0,00	0,00
Muutokset	0,00	0,00		
Arvo 31.12.	39 149,44	39 149,44		
Arvonkorotukset yht.	39 149,44	39 149,44	0,00	0,00

4.4.2. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Siirtyvät korot	17 833,70	35 703,20	17 833,70	35 703,20
Kelan korvaukset	99 298,02	74 242,01	31 000,00	31 000,00
Valtion avustukset ja muut korv	129 244,39	129 732,37	72 325,17	64 000,00
Valtionosuuden oikaisu	84 054,00		84 054,00	
Muut siirtosaamiset	109 874,52	136 504,87	73 367,21	77 708,00
Siirtosaamiset yhteensä	440 304,63	376 182,45	278 580,08	208 411,20

4.4.3. Rahoitusarvopapereiden markkina-arvojen ja hankintahintojen erotus

Rahoitusarvopaperit	
	2019
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	
Markkina-arvo 31.12.	8 817 852,40
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 858 250,00
Erotus	959 602,40

4.4.6. Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet ja osakkuusyhteisöt

Nimi	Koti- paikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilikauden voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiinteistö Oy Luumäen Valliseppä	Luumäki	100,00 %	100,00 %	2 490	12 917	0
Luumäen Energia Oy	Luumäki	100,00 %	100,00 %	910	1 683	112
Asunto Oy Luumäen Joukolanpuisto	Luumäki	62,30 %	62,30 %	847	974	0
Osakkuusyhteisöt						
Asunto Oy Luumäen Valliheikki	Luumäki	39,06 %	39,06 %	715	285	0
Asunto Oy Luumäen Parsikonpuisto	Luumäki	33,75 %	33,75 %	372	117	-5
Kuntayhtymät						
Etelä-Karjalan koulutuskuntayhtymä	Lpr	1,21 %	1,21 %	231	90	8
E-K sosiaali- ja terveystyöryhmä	Lpr	3,62 %	3,62 %	513	5 304	-47
Etelä-Karjalan liitto	Lpr	3,57 %	3,57 %	69	41	1
Yhdistelemättömät osakkuus- ja yhteisyhteisöt						
Asunto Oy Luumäen Rinnepuisto	Luumäki	13,80 %	13,80 %			
As Oy Taavetin Käpykuja	Luumäki	33,10 %	33,10 %			

4.4.7. Kunnan saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä ja osakkuusyhteisöiltä

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
-myyntisaamiset		38 281,12		81 761,26
-lainasaamiset	2 017 942,00	35 500,00	2 017 942,00	35 500,00
-muut saamiset				
-siirtosaamiset				
Yhteensä	2 017 942,00	73 781,12	2 017 942,00	117 261,26
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
-myyntisaamiset		249,65		5 115,01
-lainasaamiset	63 146,00		63 146,00	
-muut saamiset				
-siirtosaamiset				
Yhteensä	63 146,00	249,65	63 146,00	5 115,01
Saamiset osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä				
-myyntisaamiset		3 649,99		2 386,33
-lainasaamiset				
-muut saamiset				

-siirtosaamiset				
Yhteensä	-	3 649,99	-	2 386,33
Saamiset yhteensä	2 081 088,00	77 680,76	2 081 088,00	124 762,60

4.4.8. Oman pääoman muutokset

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1. Muutos	18 750 204	18 750 204	18 750 204	18 750 204
Peruspääoma 31.12.	18 750 204	18 750 204	18 750 204	18 750 204
Arvonkorotusrahasto 1.1. Muutos	39 150	39 150		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	39 150	39 150		
Muut omat rahastot Muutos	492 219 -16 826	514 775 -22 556		
Muut omat rahastot 31.12.	475 393	492 219		
Edellisten tilikausien ylijäämä	15 842 975	18 941 957	13 391 082	15 204 751
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 369 727	-3 038 255	-674 762	-1 813 669
Oma pääoma yhteensä	33 737 995	35 185 275	31 466 524	32 141 286

4.4.9. Myöhemmin kuin 5 vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat		
	2019	2018
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	3 200 939,10	2 719 574,06
Yhteensä	3 200 939,10	2 719 574,06

4.4.10. Kunnan velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille ja osuusyhteisöille

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
-ostovelat		104 500,56		108 081,64
-muut velat	95 828,86		85 928,02	
-siirtovelat				
Yhteensä	95 828,86	104 500,56	85 928,02	108 081,64
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
-ostovelat		245,00		
-muut velat				
-siirtovelat	527 491,00		527 491,00	
Yhteensä	527 491,00	245,00	527 491,00	0,00
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
-ostovelat				
-muut velat	27 111,30		27 111,30	
-siirtovelat				
Yhteensä	27 111,30	0,00	27 111,30	0,00
Velat yhteensä	650 431,16	104 745,56	640 530,32	108 081,64

4.4.11. Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat</i>				
Tuloennakot	63 931,00	66 100,00	63 931,00	66 100,00
Menojäämät:				
- Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 088 830,34	2 207 234,63	770 420,61	713 440,74
- Verotilitysvelka 12/2018	0,00	334 501,45	0,00	334 501,45
- Muut siirtovelat	637 031,91	587 673,77	226 703,32	325 087,74
<i>Pitkäaikaiset siirtovelat</i>				
- Lomapalkkavelka Eksotelle	508 386,70	508 386,70	527 491,00	527 491,00
Velat yhteensä	3 298 179,95	3 703 896,55	1 588 545,93	1 966 620,93

4.4.12. Laskennalliset verovelat

Korottomaan vieraaseen pääomaan sisältyvät laskennalliset verovelat	Konserni	
	2019	2018
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	118 911,08	105 562,80

4.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

4.5.1. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
	2019	2018
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset		
-alkuperäinen pääoma	15 331 002,26	16 834 928,00
- jäljellä oleva pääoma	13 463 412,47	12 620 279,68
Osakkuusyhteisöt		
-alkuperäinen pääoma	2 938 360,00	2 938 360,00
- jäljellä oleva pääoma	774 349,11	912 849,11

4.5.2. Vuokravastuiden yhteismäärä

	Konserni		Kunta	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut				
Toimitilat	3 015 286,76	3 903 756,51	327,49	327,49
Koneet ja laitteet	428 755,47	479 328,45	35 445,50	49 599,50
Maa-alueet	6 664,10	7 437,17	2 533,64	2 533,64
Muut vuokrat	83,37	366,01		
Vuokravastuut yhteensä	3 450 789,70	4 390 888,14	38 306,63	52 460,63
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	848 264,52	921 336,36	24 731,13	22 667,10

4.5.3. Vastuu Kuntien Takauskeskuksen takausvastuusta

	2019	2018
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta 31.12.	28 066 613,00	27 100 275,00
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuusta 31.12.	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	18 466,00	17 410,68

4.5.4. Muut taloudelliset vastuut

	2019	2018
Arvonlisäveron palautusvastuu		
Arvonlisäveron palautusvastuu uudisrakennusten ja perusparannusten hankintamenoista	1 956 691,85	1 817 095,79
Takausvastuu		
Kuntarahoitus, Sotiemme Luumäen Veteraanit ry:n lainan omavelkainen takaus, alkuperäinen määrä 2 630 000 e.	2 169 713,00	2 185 661,00

ARA:n avustuskohteen käyttö, Vallikoti ARA:lta erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi saadun avustuksen ehtona on, että kohdetta on käytettävä erityisryhmään kuuluvien vuokra-asuntona 20 vuotta avustuksen ensimmäisen erän maksamisesta 2.7.2015 lukien.	1 520 334,00	1 520 334,00
Palosuojaelurahaston avustus paloaseman rakentamiseen Avustuksen ehtona on, että kohdetta ei saa käyttää pysyvästi muuhun kuin päätöksessä määrättyyn käyttötarkoitukseen eikä omistus- tai hallintaoikeutta luovuttaa toiselle 30 v aikana viimeisen erän maksamisesta, joka oli 1.11.2019.	220 000,00	

4.6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

4.6.1. Henkilöstön lukumäärä ja kulut

Henkilöstön osalta annetaan erillinen henkilöstöraportti.

		2019	2018
Henkilöstön lukumäärä 31.12.			
	Yleishallinto	9	13
	Sivistystoimi	127	124
	Tekninen toimi	25	27
	Työllistämisyksikkö	10	13
	Yhteensä	171	177
Henkilöstökulut			
	Palkat ja palkkiot	6 224 447	6 097 102
	josta jaksotett. palkkojen osuus	47 886	11 630
	Henkilösivukulut		
	Eläkekulut	1 255 648	1 259 411
	Muut henkilösivukulut	176 142	223 106
	josta jaksotett. sivukulujen osuus	9 093	4 909
	Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-102 637	-92 182
Yhteensä tuloslaskelman mukaan		7 553 601	7 487 437
Vapaaehtoiset henkilöstökulut			
	Terveystenhoito (nto)	28 820	27 211

	Henkilökunnan koulutus	41 530	39 796
	TYKY-toiminta	6 427	6 028
Yhteensä		76 777	73 035
Henkilöstökulut yhteensä		7 630 378	7 560 472

4.6.2. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot		
	2019	2018
Tilintarkastuspalkkiot	4 350,00	5 586,20
Muut palvelut	0,00	285,00
	4 350,00	5 871,20

4.6.3. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

	2019	2018
Kansallinen Kokoomus	1 005,50	1 211,80
Keskustapuolue	2 418,75	2 816,55
Kristillisdemokraatit	42,00	45,00
Suomen sosiaalidemokraattinen puolue	938,00	1 155,60
Luumäen Perussuomalaiset	40,00	20,00
Yhteensä	4 444,25	5 248,95

4.6.4. Intressitahotapahtumat

Kunnanjohtajan kanssa on ennen kuntalain voimaantuloa solmittu johtajasopimus, jossa on sovittu erokorvauksesta.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

5. ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1. Vesilaitos

Toimintakertomus

	2017	2018	2019
Vedenkäyttömaksu alv 0 %	1,62	1,62	1,62
Jätevedenkäyttömaksu alv 0 %	1,76	1,76	2,16

Talousvesi tutkitaan Lappeenrannan seudun ympäristötoimen hyväksymän tutkimusohjelman mukaisesti, tutkimusohjelma on päivitetty 2018. Luumäen kunnan vesilaitoksen talousvesi täyttää talousvedelle asetetut laatuvaatimukset.

Jätevesi tutkitaan ympäristöluvan ehtojen mukaisesti. Maaliskuun näytekerralla kiintoaineen puhdistusteho ei saavuttanut valtioneuvoston asetuksen (888/2006) näytekohdasta puhdistusvaatimusta. Muilla näytekeroilla saavutettiin vaaditut puhdistusvaatimukset.

Vuoden 2019 ensimmäisellä (tammi-kesäkuu) ja toisella puolivuosisijaksolla (heinä-joulukuu) vesistöön johdettavan jäteveden kiintoaineen jäännöspitoisuudet ylittivät puhdistamon lupamääräyksissä puolivuosisijaksolle asetetut raja-arvot. Muuten vaaditut raja-arvot saavutettiin.

Talousvettä pumpattiin kolmelta vedenottamolta verkostoon 227 695 m³ ja laskutettiin 219 428 m³. Vuotovesiprosentti oli 4. Jätevedenpuhdistamolla käsiteltiin vuoden 2019 aikana 223 755 m³ ja laskutettiin 163 369 m³ jätevesiä. Sadevesien osuus oli 27 % käsitellyistä jätevesistä.

Keväällä 2019 otettiin käyttöön saneerattu jätevedenpuhdistamo. Puhdistettujen jätevesien käsittelyyn lisättiin kiekkosuodatus, jolla saadaan puhdistustulos lupaehtojen mukaiseksi.

Liitetiedot

Vesilaitosliiketoiminta on eriytetty kirjanpidolliseksi taseyksiköksi.

Kunnan pääomasijoituksen koroksi valtuusto on vahvistanut 12.11.2018 2 %:a (aik 6 %). Korko on laskettu edellisen tilinpäätöksen mukaiselle peruspääomalle.

Vesilaitoksen poistot on laskettu käyttäen kunnalle vahvistettua poistosuunnitelmaan.

Vesilaitoksen tilinpäätökseen ei sisälly hulevesistä aiheutuneita kustannuksia, koska vesilaitos ei vastaa eikä voi vastata hulevesistä..

5.1.1. Tuloslaskelma vertailutietoineen

VESILAITOS	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
TULOSLASKELMA		
LIKEVAIHTO	641 582,32	588 709,75
Valmiiden ja keskeneräist.tuot		
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavara		
Ostot tilik.aikana	-120 162,31	-105 636,65
Palvelujen ostot	-130 869,14	-140 156,50
	390 550,87	342 916,60
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-97 742,25	-90 521,33
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-19 728,12	-20 042,46
Muut henkilösivukulut	-2 880,46	-2 742,95
Henkilösivukulut yhteensä	-22 608,58	-22 785,41
Henkilöstökulut yhteensä	-120 350,83	-113 306,74
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman muk. poistot	-253 807,95	-238 482,24
Liiketoiminnan muut kulut	669,41	-1 753,48
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	17 061,50	-10 625,86
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-32 373,18	-82 600,00
YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ) EN.VARAUK	-15 311,68	-93 225,86
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	93 622,26	95 407,90
Vap.eht-varausten lis.(-)tai		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	78 310,58	2 182,04
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Sijoitetun oman pääoman tuotto%	-1,05	-6,76
Voitto%	12,21	0,37

5.1.2. Tase vertailutietoineen

VESILAITOS		
T A S E	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikuttiset menot	25 692,43	37 572,07
Aineettomat hyödykkeet yht.	25 692,43	37 572,07
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	334 796,51	17 010,16
Kiinteät rakenteet ja laitt	2 353 717,62	1 920 495,20
Koneet ja kalusto	8 246,24	10 995,01
Ennakkomaksut ja kesk.er.h.	0,00	489 417,57
Aineelliset hyödykkeet yht.	2 696 760,37	2 437 917,94
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	2 722 452,80	2 475 490,01
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	256 106,29	248 024,79
Lyhytaikaiset saamiset yht.	256 106,29	248 024,79
Saamiset yht.	256 106,29	248 024,79
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT	256 106,29	248 024,79
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 978 559,09	2 723 514,80

VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-1 618 658,95	-1 618 658,95
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	239 809,14	241 991,18
Tilikauden yli-/alijäämä	-78 310,58	-2 182,04
OMA PÄÄOMA YHT	-1 457 160,39	-1 378 849,81
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUK.		
Poistoero	-371 161,15	-464 783,41
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR	-371 161,15	-464 783,41
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Muut velat, liittymismaksut	-381 947,82	-365 723,40
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	-381 947,82	-365 723,40

Lyhytaikainen		
Ostovelat	-37 794,51	-30 992,08
Muut velat	-714 150,90	-467 516,03
Siirtovelat	-16 344,32	-15 650,07
Lyhytaikainen vieras pääoma	-768 289,73	-514 158,18
VIERAS PÄÄOMA YHT	-1 150 237,55	-879 881,58
VASTATTAVAA	-2 978 559,09	-2 723 514,80

TASEEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Omavaraisuusaste%	70,41	78,19
Suhteellinen velkaantuneisuus%	119,75	87,34
Kertynyt ylijäämä, 1000€	-161,50	-239,81

5.1.3. Rahoituslaskelma vertailutietoineen

VESILAITOS	2019	2018
RAHOITUSLASKELMA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	238 496,27	145 256,38
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-500 770,74	-318 447,58
Rah.osuudet investointimen.	0,00	0,00
Toiminnan ja inv. rahavirta	-262 274,47	-173 191,20
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos	-8 081,50	67 880,79
Korottomien velkojen muutos	61 424,11	39 955,60
Rahoituksen rahavirta	53 342,61	107 836,39
VAIKUTUS KUNNAN KASSAVAROIHIIN	-208 931,86	-65 354,81

VESILAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2019	2018
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-735 872,00	-428 906,00
Investointien tulorahoitus%	47,63	45,61

5.1.4. Eriytettyjen liiketoimintojen vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen

2019	Kunta tot ulk + sis	Kunta il- man vesi- laitosta	Vesilai- tos	Eliminoinnit		Kokonais- tarkastelu
				kunta	liikelai- tokset	
						Tuloslaskelma kunnan tilin- päätyksessä
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot						
Ulkoiset	956 735	361 895	594 840			956 735
Sisäiset	481 835	435 093	46 742	-36 414	-46 742	398 679
Maksutuotot	269 368	269 368				269 368
Tuet ja avustukset	444 773	444 773				444 773
Muut toimintatuotot						
Ulkoiset	1 339 692	1 339 692				1 339 692
Sisäiset	3 311 500	3 311 500				3 311 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0				
TOIMINTATUOTOT	6 803 904	6 162 322	641 582			6 720 748
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-6 224 447	-6 126 705	-97 742			-6 224 447
Henkilösivukulut						0
Eläkekulut	-1 255 648	-1 235 920	-19 728			-1 255 648
Muut henkilösivukulut	-176 142	-173 262	-2 880			-176 142
Henkilöstökorvaukset	102 637	102 637	0			102 637
Henkilöstökulut yht.	-7 553 601	-7 433 250	-120 351			-7 553 601
Asiakaspalvelujen ostot	-19 652 430	-19 652 430				-19 652 430
Muiden palvelujen ostot						
Ulkoiset	-3 177 411	-3 082 956	-94 456			-3 177 411
Sisäiset	-461 699	-425 286	-36 414	46 742	36 414	-378 544
Palvelujen ostot yht.	-23 291 541	-23 291 541				-23 291 541
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ulkoiset	-1 323 369	-1 203 207	-120 162			-1 323 369
Sisäiset	-20 136	-20 136				-20 136
Avustukset	-441 732	-441 732				-441 732
Vuokratulut						
Ulkoiset	-165 325	-165 325				-165 325
Sisäiset	-3 311 500	-3 311 500				-3 311 500
Muut toimintakulut	-125 276	-125 945	669			-125 276
TOIMINTAKULUT YHT.	-36 232 479	-35 861 767	-370 713			-36 149 324

TOIMINTAKATE	-29 428 575	-29 699 445	270 869			-29 428 575
Verotulot	16 786 899	16 786 899				16 786 899
Valtionosuudet	12 032 244	12 032 244				12 032 244
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	100 508	100 508				100 508
Muut rahoitustuotot						
Ulkoiset	1 379 469	1 379 469				1 379 469
Sisäiset	32 373	32 373		-32 373		
Korkokulut	-26 431	-26 431				-26 431
Muut rahoituskulut						
Ulkoiset	-45 901	-45 901				-45 901
Sisäiset	-32 373	0	-32 373		32 373	
Rahoitustuotot ja -kulut yht	1 407 645	1 440 019	-32 373			1 407 645
VUOSIKATE	798 213	559 717	238 496	0	0	798 213
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	-2 201 009	-1 947 201	-253 808			-2 201 009
Satunnaiset erät	0	0				0
Poistoeron muutos	728 034	634 411	93 622			728 034
Varausten muutos	0	0	0			
TILIKAUDEN TULOS	-674 762	-753 073	78 311	-22 045	22 044	-674 762

6. TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT JA KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Asiakirja	säilytystapa
Tilinpäätös	sidottuna
Tase-erittelyt	paperilla
Päiväkirja	atk-tulosteena
Pääkirja	atk-tulosteena

Tositelajit

Pankkitositteet	1
Palkkatositteet	9
Laskennalliset tositteet, kp	10
Laskennalliset tositteet, sl	12
Luottotappiot	15
Ostoreskontramaksut	20
Ostoreskontralaskut	21
Myyntireskontran suoritukset	30
Myyntilaskut, hallinto	31
Myyntilaskut, tekninen toimi	50
Myyntilaskut, rakennusvalvonta	51
Myyntilaskut, vesilaskutus	55
Myyntilaskut, sivistystoimi	60
Myyntilaskut, päivähoito	71
Hyvityslaskujen kohdistus	86
Muistiotositteet	90
Tuloksen kirjaus kp	96
Tuloksen kirjaus kp,laskennallinen	97
Tuloksen kirjaus, sl	98
Tuloksen kirjaus sl, laskennallinen	99
Liitetietositteet	L

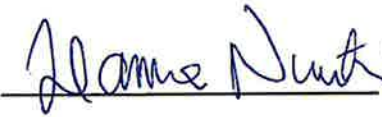
EU-projekteihin liittyvä tositeaineisto säilytetään 10 v. viimeisestä maksatuksesta ohjelmakauden päättymisestä lukien

Rakennusinvestointien, joissa arvonlisävähennyksen palautusvastuu voimassa, tositeaineisto säilytetään 13 vuotta tilikauden päättymisestä

7. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Luumäellä 30. päivänä maaliskuuta 2020

Luumäen kunnanhallitus

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

kunnanjohtaja Anne Ukkonen

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Luumäellä 15 / 4 2020

BDO Audiator Oy

_____Ulla-Majja Tuomela
JHT, KHT

